

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. декана факультету економіки
та управління
Андрій КОЦУР
_____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. проректора з науково-
педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
_____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «ЕКОНОМІКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ»

ступінь вищої освіти – БАКАЛАВР

галузь знань – 07 «УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»

спеціальність – 076 «ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА
ДІЯЛЬНІСТЬ»

освітньо-професійні програми – «ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ТОРГІВЛЯ»

Кафедра підприємництва і торгівлі

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПЗ (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)	Екз. (сем.)
Денна	3	6	42	42	6	10	50	150	-	6

31.08.2023
[Signature]

Тернопіль – ЗУНУ

2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол №__ від __ __ 202_р.).

Робочу програму розробила доцентка кафедри підприємництва і торгівлі, канд. екон. наук, доцент **Бойчик Ірина Михайлівна**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри підприємництва і торгівлі, протокол № 1 від 28.08.2023 р.

Завідувачка кафедри,
д-р екон. наук, професорка

Ольга СОБКО

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Підприємництво та торгівля», протокол № 9 від 30.08.2023 р.

Голова групи забезпечення спеціальності,
д-р екон. наук, професорка

Ольга СОБКО

Гарант ОП

Роман ВОЛОШИН

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ»

1. Опис дисципліни «Економіка та організація торгівлі»

Дисципліна «Економіка та організація торгівлі»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Дисципліна обов'язкової компоненти ОП
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	Рік підготовки: <i>Денна – 3</i> <i>Заочна – 3</i> Семестр: <i>Денна – 6</i> <i>Заочна – 6</i>
Кількість змістових модулів – 4	Освітньо-професійні програми «Підприємництво та торгівля»	Лекції: <i>Денна – 42</i> <i>Заочна – 8</i> Практичні заняття: <i>Денна – 42</i> <i>Заочна – 4</i>
Загальна кількість годин – 150	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: <i>Денна – 50</i> <i>Тренінг, кпіз – 10</i> <i>Заочна – 138</i> Індивідуальна робота: <i>Денна – 6</i> <i>Заочна – -</i>
Тижневих годин – 10 з них аудиторних – 3		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання дисципліни «Економіка та організація торгівлі»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Дисципліна «Економіка та організація торгівлі» належить до блоку обов'язкових дисциплін циклу професійної підготовки бакалаврів зі спеціальності «Маркетинг». Оволодіння дисципліною повинно виробити у здобувачів навички застосування технологій організації та економічної оцінки діяльності суб'єктів господарювання у галузі торгівлі.

Метою дисципліни є формування у студентів сучасного економічного мислення щодо торгівлі, глибокого комплексного розуміння місця і ролі торгівлі у відтворювальних виробничо-господарських і фінансових процесах; ідентифікації сучасних проблем розвитку торгових підприємств та опануванні навичками їх розв'язання.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

- довести до студентів розуміння сутності та змісту торгівлі, її цілей, особливостей та принципів функціонування;
- ознайомити студентів з різноманітними формами торговельної діяльності, їх особливостями та доцільністю використання;
- визначити теоретичні засади і практичні особливості організації діяльності суб'єктів господарювання у сфері торгівлі;
- навчити студентів аналізувати діяльність торгових підприємств, а саме використовувати методики розрахунку показників оцінки ефективності використання їх ресурсів, товарообороту, його забезпечення та вирішення інших прикладних економічних задач;
- навчити студентів аналізувати вплив на діяльність торгових підприємств чинників середовища їх функціонування, в тому числі елементів ринкової інфраструктури, та приймати рішення в умовах виникнення кризових ситуацій;
- навчити здобувачів організовувати діяльність торгових підприємств з урахуванням сучасних викликів.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК 4. Здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

СК 7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

СК 12. Здатність здійснювати підприємницьку та торговельну діяльність на засадах екологізації.

2.4. Передумовами для вивчення дисципліни є сукупність загальноекономічних і прикладних навчальних дисциплін, визначених навчальним планом підготовки бакалаврів зі спеціальності «Маркетинг», зокрема, мікроекономіка, макроекономіка, підприємництво, економетрика, фінанси, маркетинг, менеджмент тощо, кожна з яких забезпечує комплекс компетентностей і програмних результатів навчання студентів відповідно до освітньо-професійної програми.

2.5. Результати навчання:

ПРН 12. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

ПРН 14. Вміти застосовувати інноваційні підходи в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН 17. Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.

ПРН 22. Здійснювати підприємницьку та торговельну діяльність на засадах екологізації.

2.6. Завдання лекційних занять:

Мета лекційних занять полягає в доведенні до студентів та засвоєнні ними важливішої інформації щодо теоретичних та прикладних аспектів економіки та організації торгівлі:

- ознайомлення студентів відповідно до програми та робочого плану з основними питаннями, які стосуються економіки та організації торгівлі в умовах конкурентного середовища, оцінкою показників використання ресурсів торгових підприємств, результатів їх діяльності; нормативно-правовим підґрунтям функціонування торгівлі та захисту прав споживачів;
- формування у студентів цілісної системи теоретичних та практичних знань з курсу «Економіка та організація торгівлі».

2.7. Завдання проведення практичних занять:

Метою проведення практичних занять є формування у студентів умінь щодо організації діяльності та отримання прогнозованих результатів діяльності суб'єктів господарювання у сфері торгівлі шляхом оптимізації використання їх ресурсів та взаємодії з ринковим середовищем.

Завданнями проведення практичних занять є:

- ❖ поглиблене засвоєння та закріплення теоретичних знань, отриманих на лекційних заняттях та самостійно;
- ❖ практичне використання методики розрахунку показників оцінки ефективності використання ресурсів торгових підприємств, організації їх діяльності та ефективності використання різноманітних форм торгівлі, вирішення інших прикладних економічних задач;

- ❖ опанування студентами навичками самостійного обґрунтування певних рішень щодо забезпечення ефективного функціонування суб'єктів господарювання у сфері торгівлі

3. Програма навчальної дисципліни «Економіка та організація торгівлі»

Змістовий модуль 1. Економічні основи функціонування торгових підприємств

ТЕМА 1. Предмет, зміст і завдання курсу

Економіка та організація торгівлі як наука. Мета і цілі дисципліни. Предмет і об'єкт курсу. Роль і значення курсу «Економіка та організація торгівлі» у підготовці економічних кадрів.

Завдання дисципліни. Джерела вивчення, зміст і структура курсу, його зв'язок з іншими дисциплінами. Методологія вивчення дисципліни.

Література

1. Балабан П.Ю. Комерційна діяльність: підручник. Харків: Світ книг, 2015. 452 с.
2. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор-Видавництво, 2016. 378 с.
3. Виноградська А.М. Комерційне підприємництво: сучасний стан, стратегії розвитку: монографія. К., 2004. 807 с.
4. Економіка торгівлі: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
5. Марцин В.С. Економіка торгівлі: підручник. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Знання, 2008. 603 с.

ТЕМА 2. Торгівля і торговельна діяльність, їх характеристика

Сутність торгівлі як сфери економіки. Еволюція поняття. Торгівля як форма обігу товарів і послуг. Характеристика торгівлі як галузі господарювання. Завдання, принципи і функції торгівлі.

Види торгівлі та її організаційні форми. Органи управління торгівлею. Функціональна структура торгівлі. Державний класифікатор видів економічної діяльності в Україні, секція G, її склад.

Вектори зміни територіальної структури торгівлі. Регіональні особливості та пріоритети структурної політики в галузі торгівлі. Місце і роль торгівлі в суспільному розвитку. Тенденції розвитку торгівлі.

Поняття торговельної діяльності, її ознаки. Основні форми торговельної діяльності, їх характеристика. Оптова і роздрібна торгівля.

Суб'єкти торговельної діяльності, їх види і характеристика. Об'єднання суб'єктів торговельної діяльності. Державна реєстрація суб'єктів торговельної діяльності.

Об'єкти торговельної діяльності, їх види, характеристика. Порядок провадження торговельної діяльності та правила розміщення торговельних об'єктів.

Література

1. Апопій В.В., Мішук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К.: ЦНЛ.2019. 456 с.
2. Балабан П.Ю. Комерційна діяльність: підруч. Харків: Світ книг, 2015. 452 с.
3. Білоцерківський О.Б. Сучасний стан і тенденції розвитку торговельної галузі України. *Держава та регіони. Сер.: Економіка та підприємництво*. 2020. № 3 (114), ч. 2. С.123-128.
4. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор-Видавництво, 2016. 378 с.
5. Бойчик І., Собко О., Спак Г. Економіка та управління торговим підприємством. Тернопіль, 2021. 280 с.
6. Бойчик І.М., Собко О.М., Спак Г.І. Основні тренди розвитку роздрібно торгівлі України в період нестабільності. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: Економічні науки. 2021. № 7. С. 38-46.

<https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16281604879768.pdf>

7. Господарський кодекс України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-153>
8. Економіка торгівлі: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
9. Кравченко М.С. Аналіз сучасного стану розвитку торговельної галузі України. *Приазовський державний технічний університет*. 2016. № 31. С.139-145. URL: <http://eir.pstu.edu/bitstream/handle/123456789/12517/17.pdf?sequence=1>
10. Марцин В.С. Економіка торгівлі: підруч., 2-ге вид., випр. і доп. К.: Знання, 2008. 603 с.
11. Мережа роздрібної торгівлі та ресторанного господарства підприємств на 1 січня 2018 р.: стат. зб. К.: Державна служба статистики України, 2019. 122 с.
12. Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів. Постанова КМУ №833 від 15.06.2006 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/833-2006-%D0%BF>

ТЕМА 3. Формування асортименту торгового підприємства

Поняття товарного асортименту, його властивості. Принципи формування товарного асортименту. Чинники впливу на формування товарного асортименту торгових підприємств. Етапи формування асортименту товарів.

Класифікація асортименту товарів. Товарні групи і підгрупи. Показники, що характеризують асортимент.

Асортиментна політика торгового підприємства. Напрямки перегляду асортименту: скорочення, розширення, стабілізація, відновлення, удосконалення, гармонізація асортименту. Елімінавання та нововведення.

Особливості формування асортименту оптових і роздрібних торгових підприємств. Джерела формування асортименту товарів торгового підприємства.

Література

1. Апопій В.В., Міщук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К.: ЦНЛ, 2019. 456 с.
2. Апопій В.В. Організація торгівлі. К.: ЦУЛ, 2009. URL: <http://pidruchniki.com.ua/12601206/marketing>
3. Ассортимент: стратегия и тактика. URL: http://www.usconsult.ru/b_020.html.
4. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво, 2017. 368 с.
5. Бойчик І., Собко О., Спьяк Г. Економіка та управління торговим підприємством. Тернопіль, 2021. 280 с.
6. Данило С.І. Ефективність інновацій в роздрібній торгівлі. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2019. Вип. 3(137). С. 50-53. URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20193\(137\)/sep20193\(137\)_050_DanyloSI.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20193(137)/sep20193(137)_050_DanyloSI.pdf)
7. Економіка торгівлі: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
8. Мокляк М.В., Сафонов М.С., Максименко Є.М. Аналіз методів формування асортиментної політики торгового підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип.27. С.204-209. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/27_2019_ukr/33.pdf
9. Павлова М.Б. Управління асортиментом товарів в роздрібних мережах крупноформатних підприємств торгівлі. Дисерт. на здобуття нак. ступеня канд. економ. наук. Львів: ЛТЕУ, 2018. 247 с. URL: http://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/pidrozdzily/Aspirantura/Rady/Spec_vchena_rada/Dysertacii/2018_07/Pavlova_Disert.pdf
10. Стратегия и тактика управления ассортиментом. URL: <http://www.astrabc.net/content/strategiya-i-taktika-upravleniya-assortimentom>.

ТЕМА 4. Товарооборот торгового підприємства, його характеристика

Товарооборот як економічна категорія та показник діяльності торгового підприємства. Економічна сутність роздрібного товарообороту, його значення та місце в товарному обігу. Товарооборот роздрібної торгівлі, джерела його формування. Товарооборот ресторанного господарства, джерела його формування.

Показники роздрібного товарообороту. Оборот з реалізації товарів. Товарні запаси. Надходження товарів. Баланс товарообороту.

Етапи аналізу обсягу і структури товарообороту торгового підприємства. Поріг безпечності підприємства. Запас фінансової стійкості. Чинники впливу на обсяги, структуру і перспективи зміни роздрібного товарообороту.

Оптовий товарооборот як кількісний показник ефективності оптової торгівлі. Основні чинники впливу на необхідність оптового товарообороту: виробничі, торговельні, транспортні. Функції оптового товарообороту. Особливості оптового товарообороту. Показники оптового товарообороту. Методика аналізу оптового товарообороту, його завдання.

Література

1. Апопій В.В., Міщук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К.: ЦНЛ.2019. 456 с.
2. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
3. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор-Видавництво, 2016. 378 с.
4. Бойчик І., Собко О., Спьяк Г. Економіка та управління торговим підприємством. Тернопіль, 2021. 280 с.
5. Білоцерківський О.Б. Сучасний стан і тенденції розвитку торговельної галузі України. *Держава та регіони. Сер. : Економіка та підприємництво*. 2020. № 3 (114), ч. 2. С.123-128.
6. Економіка торгівлі: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
7. Національний стандарт України. Роздрібна та оптова торгівля. Терміни та визначення понять. ДСТУ 4303:2004. URL: <https://www.profiwins.com.ua/uk/directories1/dstu4303.html>
8. Організація торгівлі: підручник. Апопій В.В., Міщук І.П., Ребицький В.М., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. К.: ЦНЛ. 2019. 632 с.
9. Пиріг С.О., Ішук Л.І., Ніколаєва А.М. Аналіз сучасного стану розвитку роздрібно торгівлі України. *Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»*. 2019. Вип. 16(61). С.95-104. URL: <http://oblik-i-finansy.lutsk-ntu.com.ua/index.php/ekonomichni-nauky-oblik-i-finan/article/view/47/43>
10. Ровенська В.В., Буркацький Ю.Ю. Аналіз сучасного стану розвитку торговельної галузі України. *Економічний вісник Донбасу*. 2019. № 2(56). С.145-150.

ТЕМА 5. Товарні запаси торгового підприємства

Товарні запаси, їх форми та основні причини формування. Класифікація товарних запасів. Показники характеристики стану товарних запасів. Абсолютні показники, їх вимірювання в натуральних і вартісних одиницях. Відносні показники товарних запасів. Швидкість обороту товарних запасів. Тривалість товарного обороту. Рівень товарних запасів.

Зовнішні та внутрішні чинники впливу на показники оцінки товарних запасів.

Послідовність аналізу товарних запасів. Нормування товарних запасів, його мета. Методи нормування товарних запасів. Розрахунок нормативів товарних запасів.

Література:

1. Апопій В.В., Міщук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К.: ЦНЛ.2019. 456 с.
2. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
3. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор-Видавництво, 2016. С.165-206.
4. Бойчик І., Собко О., Спьяк Г. Економіка та управління торговим підприємством. Тернопіль, 2021. 280 с.
5. Бровко О.Т. Економічна сутність товарних запасів та їх місце в системі управління товарними потоками підприємств торгівлі. *Економіка підприємства: зб. наук.праць ЧТЕІ КНТЕУ*. Чернівці: Вид-во ЧТЕІ, 2009. № 2. С. 95-104.
6. Економіка торгівлі: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.

7. Міценко Н.Г., Миколів Н.Б. Проблеми управління товарними запасами торговельних підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України*: зб. наук.-техн. праць. Львів: РВВ НЛТУ України. 2011. Вип. 21.3. С. 313-317.
8. Міщук І.П., Рижкова О.В. Формування ефективної політики управління товарними запасами торговельного підприємства. *Вісник НЛТУ України*. 2012. Вип.22. С.297-301.
9. Олініченко К.С. Товарні запаси в роздрібних торговельних підприємствах. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis.../cgiirbis_64.exe?...2...PDF/...pdf
10. Олініченко К.С. Товарні запаси в роздрібних торговельних підприємствах. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis.../cgiirbis_64.exe?...2...PDF/...pdf

Змістовий модуль 2. Організація діяльності суб'єктів оптової та роздрібною торгівлі

ТЕМА 6. Оптова торгівля та її організація

Оптова торгівля, її економічна сутність. Роль і значення оптової торгівлі. Функції оптової торгівлі: взаємодія з виробничою сферою; взаємодія зі сферою роздрібною торгівлі, допоміжні функції.

Чинники впливу на розвиток оптової торгівлі: виробничі, транспортні, торговельні.

Види оптової торгівлі. Суб'єкти оптової торгівлі, їх особливості. Форми організації оптової торгівлі. Оптові підрозділи виробників. Прямі канали збуту, доцільність їх використання, переваги і недоліки. Організація діяльності незалежних оптових посередників. Оптовики з повним циклом обслуговування. Оптовики з обмеженим циклом обслуговування. Залежні оптові посередники та організація їх діяльності.

Оптові торгові підприємства як суб'єкти господарювання. Класифікація підприємств оптової торгівлі. Ознаки класифікації. Функції оптових торгових підприємств (основні та допоміжні).

Організаційна структура оптового торгового підприємства. Розміщення оптових торгових підприємств, чинники впливу на нього. Оптимальні розміри оптових торгових підприємств, їх визначення. Точка беззбиткової діяльності оптового торгового підприємства. Рентабельність оптового торгового підприємства.

Література

1. Апопій В.В., Міщук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К.: ЦНЛ.2019. 456 с.
2. Балабан М.П., Балабан П.Ю. Оптова торгівля України: етапи та тенденції розвитку в економіці ринкового типу. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2016. № 4(76). С.28-34.
3. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
4. Білоцерківський О.Б. Сучасний стан і тенденції розвитку торговельної галузі України. *Держава та регіони. Сер. : Економіка та підприємництво*. 2020. № 3 (114), ч. 2. С.123-128.
5. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор-Видавництво, 2016. 378 с.
6. Бойчик І., Собко О., Спаяк Г. Економіка та управління торговим підприємством. Тернопіль, 2021. 280 с.
7. Економіка торгівлі: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
8. Господарський кодекс України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-153>
9. Закон України «Про захист прав споживачів». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>
10. Кравченко М.С. Аналіз сучасного стану розвитку торговельної галузі України. *Приазовський державний технічний університет*. 2016. № 31. С.139-145. URL: <http://eir.pstu.edu/bitstream/handle/123456789/12517/17.pdf?sequence=1>
11. Міценко Н.Г. Засади регулювання діяльності підприємств оптової торгівлі. *Наукові записки*. Львів, 2011. Вип. 3 (36). С. 94-100.

12. Національний стандарт України. Роздрібна та оптова торгівля. Терміни та визначення понять. ДСТУ 4303:2004. URL: <https://www.profiwins.com.ua/uk/directories1/dstu4303.html>
13. Ровенська В.В., Буркацький Ю.Ю. Аналіз сучасного стану розвитку торгівельної галузі України. *Економічний вісник Донбасу*. 2019. № 2(56). С.145-150.

ТЕМА 7. Організація оптових закупівель товарів

Суть і мета оптових закупівель. Етапи організації оптових закупівель. Джерела закупівель. Форми закупівель, їх характеристика. Прямі зв'язки з виробниками, обґрунтування доцільності їх використання. Закупівлі в оптових посередників. Організація закупівель на товарних біржах. Товарні біржі як посередники на ринку, мета їх функціонування. Принципи діяльності та основні функції товарних бірж. Види угод на товарних біржах.

Організація закупівель на ярмарках і виставках. Особливості закупівельної діяльності на ярмарках. Характерні риси ярмаркової торгівлі. Предмет діяльності ярмарку. Виставки. Виставки-ярмарки, їх різновиди.

Методи закупівель, чинники впливу на їх вибір. Характеристика методів закупівель, їх переваги і недоліки.

Критерії вибору постачальника: основні й додаткові. Попередній і кінцевий вибір постачальника. *ABC*-аналіз у виборі постачальника. *VEN*-аналіз та його використання при виборі постачальника. Оцінка витрат на закупівлю у постачальників. Розрахунок необхідного обсягу закупівель товарів.

Література:

1. Апопій В.В., Міщук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К.: ЦНЛ.2019. 456 с.
2. Бойчик І., Собко О., Спаяк Г. Економіка та управління торговим підприємством. Тернопіль, 2021. 280 с.
3. Головні особливості оптових закупівель. 16.06.2018. URL: <https://fractus.com.ua/uk/blog/korynsni-statti/prodazhi/golovni-osoblivosti-optovih-zakupivel/>
4. Економіка торгівлі: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
5. Ільченко Н.Б. Оптимізація бізнес-процесів на підприємстві оптової торгівлі. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Вип. 6. Ч. 2. 2014. С.170-174.
6. Кушнір О.К., Чаплінський В.Р. Планування гуртових закупівель товарів у закордонних фірм. *Молодий вчений*. 2017. №11(51). С.1214-1217. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/11/292.pdf>
7. Марцин В.С. Економіка торгівлі: підручник. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Знання, 2008. 603 с.
8. Організація торгівлі: підручник. Апопій В.В., Міщук І.П., Ребицький В.М., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. К.: ЦНЛ. 2019. 632 с.
9. Харольд Е., Ліедерс М. Управление снабжением и запасами. Логистика. Пер. с англ. СПб., Полигон, 2009. 768 с.

ТЕМА 8. Організація складського господарства

Поняття складу і складського господарства. Складська мережа. Складське господарство, підходи до їх формування.

Функції складів. Основні питання забезпечення ефективного функціонування складського господарства. Переваги та економічність власного складу. Переваги складів загального користування.

Кількість складів, чинники впливу на неї. Варіанти розміщення складської мережі. Територіальне розміщення складів. Критерії вибору місця розташування складу. Розміри складів.

Види складів і складування. Класифікація складів за різними ознаками.

Оснащення складу. Критерії вибору варіантів організації складського господарства. Оцінка капітальних витрат.

Організація складського технологічного процесу. Комплекс складських операцій, їх характеристика. Принципи організації складських операцій. Чинники впливу на тривалість і характер складського технологічного процесу.

Організація виконання складських операцій. Організація отримання вантажів за кількістю і якістю. Організація зберігання товарів на складі. Організація відбору і відпуску товарів зі складу.

Параметри складу. Розрахунок площі складських приміщень. Складське обладнання, його компоненти. Тара і упаковка в складському технологічному процесі. Основне призначення тари. Види тари і упаковки.

Техніко-економічні показники використання складів. Показники інтенсивності роботи складу. Показники характеристики ефективності використання складських приміщень.

Література

1. Апопій В.В., Міщук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К.: ЦНЛ, 2019. 456 с.
2. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво, 2017. 368 с.
3. Бойчик І., Собко О., Спак Г. Економіка та управління торговим підприємством. Тернопіль, 2021. 280 с.
4. Бойчик І.М., Спак Г.І., Волошин О.П. Теоретико-організаційні аспекти оптимізації діяльності торговельних підприємств на засадах логістики. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2020. № 3. С. 156-170. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/41000/1/%D0%91%D0%BE%D0%B9%D1%87%D0%B8%D0%BA.pdf>
5. Гаджинский А. М. Современный склад. Организация, технологии, управление и логистика: учеб-практ. пособ. М.: Проспект, 2009. 174 с.
6. Дудар Т. Г., Волошин Р.В. Основи логістики: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2012. 176 с.
7. Крикавський Є.В. Логістика для економістів: підруч. Л.: Львівська політехніка, 2004. 448 с.
8. Крикавський Є.В. Логістика. Основи теорії: підручник. 2-е вид., доп. і переробл. Львів: Національний університет «Львівська політехніка», «Інтелект-Захід». Львів, 2006. 456 с.
9. Марцин В.С. Економіка торгівлі: підручник. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Знання, 2008. 603 с.
10. Момоток М.М. Організація складського господарства на сучасному етапі. *Управління розвитком*. 2014. №8(17). С.117-119. URL: file:///C:/Users/irabo/AppData/Local/Temp/Uproz_2014_8_49.pdf
11. Одарченко Д.М., Соколова Є.Б. Модернізація складських приміщень підприємства на базі WMS. *Проблеми економіки*. 2015. №4. С.210-215. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2015-4_0-pages-210_215.pdf

ТЕМА 9. Організація роздрібно́ї торгівлі

Сутність роздрібно́ї торгівлі, її ознаки та роль в забезпеченні товароруху. Функції роздрібно́ї торгівлі. Форми роздрібно́ї торгівлі: за місцем здійснення, за методами обслуговування, за правом власності на реалізовуваний товар, за формою розрахунків.

Магазинні форми роздрібно́ї торгівлі, їх характеристика. Типи магазинів, їх особливості.

Розміщення роздрібно́ї торговельної мережі. Принципи розміщення роздрібно́ї торговельної мережі в сільській і міській місцевості. Зона торговельного обслуговування магазину, її визначення. Критерії та показники оцінки стану роздрібно́ї торговельної мережі. Концентрація і спеціалізація роздрібно́ї торговельної мережі, їх параметри.

Позамагазинні форми роздрібно́ї торгівлі, їх різновиди. Дрібно́роздрібна мережа (стаціонарна і пересувна). Торгові автомати. Мережевий маркетинг. Посилкова торгівля. Електронна торгівля. Фірмова торгівля, напрямки її розвитку в Україні.

Організація торгівлі на ринках. Чинники впливу на розвиток торгівлі на ринках. Особливості торгівлі продовольчими товарами на ринку. Особливості торгівлі непродовольчими товарами на ринку. Система послуг у торгівлі на ринках.

Особливості електронної торгівлі. Чинники впливу на розвиток електронної торгівлі. Форми електронної торгівлі. Організація інтернет-магазину, основні її етапи.

Література

1. Апопій В.В., Міщук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К.: ЦНЛ.2019. 456 с.
2. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолюк В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
3. Білоцерківський О.Б. Сучасний стан і тенденції розвитку торговельної галузі України. *Держава та регіони. Сер.: Економіка та підприємництво*. 2020. № 3 (114), ч. 2. С.123-128.
4. Бойчик І., Собко О., Спьяк Г. Економіка та управління торговим підприємством. Тернопіль, 2021. 280 с.
5. Бойчик І.М., Собко О.М., Спьяк Г.І. Основні тренди розвитку роздрібно торгівлі України в період нестабільності. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: Економічні науки. 2021. № 7. С. 38-46. <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16281604879768.pdf>
6. Економіка торгівлі: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
7. Господарський кодекс України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-153>
8. Закон України «Про електронну комерцію» від 03.09.2015 No 675-VIII {Із змінами, внесеними згідно із Законом No 1977- VIII від 23.03.2017, ВВР, 2017, №20, ст.240. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/675-19>
9. Закон України «Про захист прав споживачів». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>
10. Кравченко М.С. Аналіз сучасного стану розвитку торговельної галузі України. *Приазовський державний технічний університет*. 2016. № 31. С.139-145. URL: <http://eir.pstu.edu/bitstream/handle/123456789/12517/17.pdf?sequence=1>
11. Національний стандарт України. Роздрібна та оптова торгівля. Терміни та визначення понять. ДСТУ 4303:2004. URL: <https://www.profiwins.com.ua/uk/directories1/dstu4303.html>
12. Пиріг С.О., Іщук Л.І., Ніколаєва А.М. Аналіз сучасного стану розвитку роздрібно торгівлі України. *Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»*. 2019. Вип. 16(61). С.95-104. URL: <http://oblik-i-finansy.lutsk-ntu.com.ua/index.php/ekonomichni-nauky-oblik-i-finan/article/view/47/43>
13. Ровенська В.В., Буркацький Ю.Ю. Аналіз сучасного стану розвитку торговельної галузі України. *Економічний вісник Донбасу*. 2019. № 2(56). С.145-150.

ТЕМА 10. Організація торгово-технологічного процесу в магазині

Сутність торгово-технологічного процесу в магазині. Умови ефективності торгово-технологічного процесу в магазині. Торговий процес, його операції. Технологічний процес, його складові. Чинники впливу на структуру та організацію торгово-технологічних процесів у магазинах.

Схеми побудови торгово-технологічного процесу в магазині, їх характеристика.

Групи приміщень магазину, їх функціональний взаємозв'язок. Торгові й неторгові приміщення, їх призначення. Основні вимоги до планування приміщень магазину.

Організація торгової зали. Вимоги до облаштування і планування торгової зали. Торгова площа магазину. Планування торгової зали. Види планування тогової зали залежно від розміщення обладнання. Зони торгової зали: адаптації, покупки, повернення. Зони магазину самообслуговування, їх особливості.

Правила розміщення товарних груп. Принципи розміщення товарних груп залежно від типу магазину.

Мерчандайзинг та його роль в організації торгово-технологічного процесу в магазині. Основні підходи до визначення змісту мерчандайзингу. Вплив інструментів мерчандайзингу на різні групи покупців.

Ефективність використання торгової площі магазину, її показники.

Література

1. Апопій В.В., Мішук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К.: ЦНЛ.2019. 456 с.
2. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
3. Білоцерківський О.Б. Сучасний стан і тенденції розвитку торговельної галузі України. *Держава та регіони. Сер.: Економіка та підприємництво*. 2020. № 3 (114), ч. 2. С.123-128.
4. Бойчик І., Собко О., Спьяк Г. Економіка та управління торговим підприємством. Тернопіль, 2021. 280 с.
5. Економіка торгівлі: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
6. Мардин В.С. Економіка торгівлі: підруч., 2-ге вид., випр. і доп. К.: Знання, 2008. 603 с.
7. Національний стандарт України. Роздрібна та оптова торгівля. Терміни та визначення понять. ДСТУ 4303:2004. URL: <https://www.profiwins.com.ua/uk/directories1/dstu4303.html>

ТЕМА 11. Організація продажу товарів і обслуговування покупців у магазинах

Методи продажу товарів у магазині. Традиційний метод продажу товарів. Прогресивні методи продажу товарів, основні принципи їх застосування. Вплив прогресивних методів на зміст процесу продажу товарів.

Організація продажу товарів через прилавок. Основні операції торгово-технологічного процесу продажу товарів через прилавок. Об'єктивні та суб'єктивні чинники впливу на необхідність продажу товарів через прилавок. Вимоги до персоналу та організації робочих місць продавців при продажу товарів через прилавок. Схема планування торгової зали при продажу товарів через прилавок. Кількісна оцінка рівня обслуговування покупців при продажу товарів через прилавок.

Організація продажу товарів методом самообслуговування. Основні принципи продажу товарів методом самообслуговування. Обчислення кількості вузлів розрахунку в торговій залі магазину. Обмежуючі чинники застосування методу самообслуговування і заходи забезпечення його ефективності.

Організація продажу товарів з індивідуальним обслуговуванням. Організація продажу товарів за зразками. Організація продажу товарів з відкритою викладкою.

Торговельне обслуговування. Рівень торговельного обслуговування, його елементи. Якість торговельного обслуговування, його показники. Чинники впливу на якість торговельного обслуговування.

Культура торгівлі, її складові, Чинники впливу на культуру торгівлі. Елементи культури торгівлі.

Література

1. Апопій В.В., Мішук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К.: ЦНЛ.2019. 456 с.
2. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
3. Бойчик І.М., Собко О.М., Спьяк Г.І. Рівень та якість торговельного обслуговування: сутність та співвідношення понять. *Інноваційна економіка*. 2021. № 3-4. С.118-123. <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/778/853>
4. Бойчик І., Собко О., Спьяк Г. Економіка та управління торговим підприємством. Тернопіль, 2021. 280 с.

5. Дячун О. Методи продажу товарів, їх класифікація. *Галицький економічний вісник*. Тернопіль, 2014. Том 45. № 2. С.164-169.
6. Жидик О.І. Роздрібна торгівля: суть та еволюція поглядів. *Економіка та держава*. 2013. №12. С.87-89.
7. Національний стандарт України. Роздрібна та оптова торгівля. Терміни та визначення понять. ДСТУ 4303:2004. URL: <https://www.profiwins.com.ua/uk/directories1/dstu4303.html>
8. Проскурніна Н.В. Розвиток роздрібної торгівлі в умовах динамічної природи змін. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 22. Ч. 3. С.34-38. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/22_3_2018ua/10.pdf
9. Шиндировський І.М. Сучасні методи продажу в роздрібній торгівлі. URL: file:///C:/Users/irabo/AppData/Local/Temp/Torg_2011_12_16.pdf

ТЕМА 12. Організація товаропостачання роздрібної торговельної мережі

Суть товаропостачання роздрібної торговельної мережі. Вплив товаропостачання роздрібної торговельної мережі на ефективність ланцюга товаропросування. Об'єктивні та суб'єктивні чинники впливу на товаропостачання роздрібної торговельної мережі. Принципи організації товаропостачання роздрібної торговельної мережі.

Морфологічна і функціональна структури товаропостачання роздрібної торговельної мережі. Основні вимоги до організації ефективного товаропостачання роздрібної торговельної мережі.

Основні джерела заведення товарів у роздрібні торгові підприємства. Форми товаропостачання, їх особливості та доцільність використання. Основні чинники впливу на вибір форми товаропостачання.

Визначення потреби в заведенні товарів у роздрібні торгові підприємства. Формула Уілсона. Організація маршрутів і графіків заведення товарів.

Література

1. Апопій В.В., Міщук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К.: ЦНЛ.2019. 456 с.
2. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
3. Бойчик І., Собко О., Спак Г. Економіка та управління торговим підприємством. Тернопіль, 2021. 280 с.
4. Вавдійчик І. Дослідження основних тенденцій забезпечення підприємств роздрібною торгівлю України товарними ресурсами. *Молодий вчений*. 2015. №2 (17). С.143-146.
5. Головні особливості оптових закупівель. 16.06.2018. URL: <https://fractus.com.ua/uk/blog/korysni-statti/prodazhi/golovni-osoblivosti-optovih-zakupivel/>
6. Горбенко О. Ринок продуктової роздрібної торгівлі в Україні: формати, мережі, розвиток *Молодий вчений*. 2015. № 9. Ч. 1. С.59-66.
7. Економіка торгівлі: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
8. Ільченко Н.Б. Оптимізація бізнес-процесів на підприємстві оптової торгівлі. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Вип. 6. Ч. 2. 2014. С.170-174.
9. Кушнір О.К., Чаплінський В.Р. Планування гуртових закупівель товарів у закордонних фірм. *Молодий вчений*. 2017. №11(51). С.1214-1217. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/11/292.pdf>
10. Марків Б.М. Розвиток роздрібної торгівлі: теоретичний аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип. 7. Ч. 2. С.89-92.
11. Марцин В.С. Економіка торгівлі: підручник. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Знання, 2008. 603 с.
12. Організація торгівлі: підручник. Апопій В.В., Міщук І.П., Ребицький В.М., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. К.: ЦНЛ. 2019. 632 с.
13. Харольд Е., Ліедерс М. Управление снабжением и запасами. Логистика. Пер. с англ. СПб.: ООО Полигон, 2009. 768 с.

Змістовий модуль 3. Ресурсне забезпечення функціонування торгових підприємств

ТЕМА 13. Кадрове забезпечення функціонування торгових підприємств

Поняття і склад персоналу торгового підприємства. Класифікація персоналу. Основи управління персоналом торгового підприємства, його сутність і завдання.

Розрахунок потреби в персоналі на підприємствах торгівлі.

Продуктивність праці працівників торгового підприємства, її показники. Методи оцінки продуктивності праці. Чинники зростання продуктивності праці працівників торгового підприємства. Резерви та умови забезпечення росту продуктивності праці в торгових підприємствах.

Мотивація як процес стимулювання працівників. Моделі та методи мотивації. Особливості мотивації працівників торгівлі в сучасних умовах.

Оплата праці як вид матеріального стимулювання працівників торгових підприємств. Види заробітної плати (основна, додаткова, заохочувальні виплати). Форми і системи оплати праці працівників торгового підприємства.

Оцінка формування і використання персоналу торгового підприємства.

Організація робочого місця в магазині. Умови праці працівників і режим роботи магазину. Матеріальна відповідальність у торгівлі.

Література

1. Апопій В.В., Міщук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К.: ЦНЛ.2019. 456 с.
2. Балабанова Л., Сардак О. Управління персоналом: підручник. К.: ЦНЛ, 2019. 468 с.
3. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолюк В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
4. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор-Видавництво. 2016. 378 с.
5. Бойчик І., Собко О., Спьяк Г. Економіка та управління торговим підприємством. Тернопіль, 2021. 280 с.
6. Гутафель В.В. Ефективне використання трудових ресурсів в умовах соціально-економічної кризи. *Економічні Економіка торгівлі*: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
7. Дейнека А.В. Управління персоналом організації. 2020. 287 с.
8. Закон України «Про оплату праці» (1995, останні поправки 15.07.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Марцин В.С. Економіка торгівлі: підручник. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Знання, 2008. 603 с.
10. Національний класифікатор України. Класифікатор професій ДК 003-2010 (останні зміни 18.08.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10>
11. Організація торгівлі: підручник. Апопій В.В., Міщук І.П., Ребицький В.М., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. К.: ЦНЛ. 2019. 632 с.
12. Солнцева Н.В., О.С.Надворний Особливості системи управління персоналом на торговельних підприємствах. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2012. № 40. С.245-248.
13. Управління конкурентоспроможністю персоналу, робіт та послуг: теорія, методологія, практика: колективна монографія. К.: Університетська книга, 2020. 231 с.
14. Хачатрян В.В., Крит І.О. Трудові ресурси торговельного підприємства в умовах економічної кризи. URL:<http://intkonf.org/hachatryan-vv-krit-io-trudovi-resursi-torgovelnogo-pidpriemstva-v-umovah->

ТЕМА 14. Необоротні активи торгового підприємства

Сутність і склад необоротних активів торгового підприємства.

Поняття та економічна характеристика основних засобів торгового підприємства. Класифікація і структура основних засобів торгового підприємства. Галузеві особливості формування і чинники впливу на структуру основних фондів у торгівлі.

Облік і оцінка основних засобів торгового підприємства. Види та показники зношування основних засобів. Амортизація основних засобів торгових підприємств. Методи нарахування амортизації.

Показники ефективності відтворення і використання основних засобів торгового підприємства. Розрахунок потреби в залученні основних засобів торгового підприємства. Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів.

Поняття і види нематеріальних ресурсів. Умови виникнення та риси нематеріальних ресурсів. Класифікація нематеріальних ресурсів.

Нематеріальні активи торгового підприємства, їх склад. Правова охорона нематеріальних активів. Ліцензування. Види розрахунків за ліцензії. Патентування, його об'єкти. Основні підходи до оцінки нематеріальних активів.

Література

1. Апопій В.В., Міщук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К.: ЦНЛ.2019. 456 с.
2. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
3. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор-Видавництво, 2016. 378 с.
4. Бойчик І., Собко О., Спак Г. Економіка та управління торговим підприємством. Тернопіль, 2021. 280 с.
5. Гребешкова О.М., Мельник О.В. Базові положення стратегічного управління нематеріальними активами підприємства.
6. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки.* 2008. № 6. Т.2 (122). С.132-135.
7. Дуда С.Т., Якимів О.М. Теоретичні аспекти оцінювання ефективності використання основних фондів торговельних підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України.* 2013. Вип.23.1. С.263-268: URL: irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?...2..
8. Економіка торгівлі: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
9. Мокрова Л.П. Методики и технологии управления нематериальными активами. Эффективное антикризисное управление: URL: http://www.e-c-m.ru/magazine/67/eau_67_99.htm
10. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
11. Пошєнова К.С., В.О.Матросова. Управління розвитком нематеріальних активів підприємства. URL: www.kpi.kharkov.ua/archive/.../8Poshen.pdf
12. Тарасюк Д.С. Проблеми та перспективи стратегічного управління нематеріальними активами. URL: <http://libfor.com/index.php?newsid=13>.
13. Череп А.В., Клименко А.А. Ефективність використання основних фондів підприємства. URL: http://5osvita.at.ua/_id/0/32-pdf
14. Ясишена В.В. Принципи облікової політики нематеріальних активів. *Інноваційна економіка.* 2019. №3-4 (79). С. 156-162. URL: <file:///C:/Users/irabo/AppData/Local/Temp/57-113-1-SM.pdf>

ТЕМА 15. Оборотні активи торгового підприємства

Поняття і склад оборотних активів торгового підприємства. Групи оборотних активів торгового підприємства. Структура оборотних активів торгового підприємства. Внутрішні та зовнішні джерела формування оборотних активів торгового підприємства.

Особливості кругообігу оборотних активів торгових підприємств. Значення оптимальної величини оборотних активів у забезпеченні ефективної діяльності торгових підприємств. Нормовані і ненормовані оборотні активи.

Показники ефективності використання оборотних активів торгового підприємства. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних активів торгового підприємства.

Прискорення оборотності оборотних активів торгового підприємства. Напрями прискорення оборотності оборотних активів торгових підприємств.

Маркетингові важелі впливу на прискорення оборотності оборотних активів торгового підприємства.

Література

1. Апопій В.В., Мішук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К.: ЦНЛ.2019. 456 с.
2. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор-Видавництво, 2016. 378 с.
3. Бойчик І., Собко О., Спяк Г. Економіка та управління торговим підприємством. Тернопіль, 2021. 280 с.
4. Блонська В.І., Толопка Н.І. Вдосконалення системи управління оборотними коштами торговельного підприємства. *Наука й економіка /Науково-теоретичний журнал ХЕУ*. Вип. 3(19). Хмельницький: ХЕУ, 2010. С.122-130.
5. Власова Н.О. Чорна М.В., Михайлова О.В. Чинники формування оборотних активів підприємств роздрібної торгівлі. *Економіка та управління підприємствами*. 2012. С. 156-163.
URL:file:///C:/Users/irabo/AppData/Local/Temp/ape_2012_8_21.pdf
6. Економіка торгівлі: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
7. Маринич І.А., Козуб Т.Т. Підходи до формування ефективної системи управління оборотними коштами торговельного підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. № 20.15. С.224-227.
8. Організація торгівлі: підручник. Апопій В.В., Мішук І.П., Ребицький В.М., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. К.: ЦНЛ. 2019. 632 с.
9. Толопка Н.Б. Особливості формування оборотних коштів торговельного підприємства в умовах їх дефіциту. URL

Змістовий модуль 4. Оцінка результатів діяльності торгових підприємств

ТЕМА 16. Витрати торгового підприємства

Витрати торгового підприємства. Бухгалтерські та економічні витрати. Операційні, інвестиційні та фінансові витрати.

Економічна сутність поточних витрат торгового підприємства. Склад поточних витрат торгового підприємства. Класифікація поточних витрат торгового підприємства за різними ознаками.

Елементи витрат торгового підприємства. Класифікація витрат операційної діяльності торгового підприємств за економічними елементами. Статті витрат торгового підприємства. Абсолютні та відносні показники характеристики поточних витрат торгового підприємства.

Література

1. Бойчик І.М., Собко О.М., Спяк Г.І. Рівень та якість торговельного обслуговування: сутність та співвідношення понять. *Інноваційна економіка*. 2021. № 3-4. С.118-123
2. Бойчик І., Собко О., Спяк Г. Економіка та управління торговим підприємством. Тернопіль, 2021. 280 с.
3. Гаврилюк С.П., Міска В.Г. Економічні передумови управління поточними витратами в підприємствах ресторанного господарства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. №19. С.33-40.
4. Данилко В., Кушніренко О.М., Марченко К.С. Управління витратами: навч. посіб. К.: Каравела, 2012. 216 с.
5. Дуляба Н.І. Класифікація поточних витрат торговельного підприємства. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2013. Вип.1. С.10-15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchetei_2013_1_3.
6. Економіка торговельного підприємства: навч. посіб. Мазур Н.А., Семенець І.В., Лопашук І.А. Чернівці, 2020. 192 с. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/3444/Ekonomika-torhovelnoho-pidpriemstva.pdf>
7. Мірошниченко О.В., Попович А.О. Проблеми та перспективи обліку торгівельної діяльності. *Молодий вчений*. 2018. №10(62). С.360-364. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/10/86.pdf>
8. Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України №145 від 22.05.2002 (ост. редакція 02.03.2010)
9. «Про затвердження Методичних рекомендацій з формування складу витрат та порядку їх планування в торговельній діяльності. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0145569-02#Text>
10. Подмешальська Ю.В., Степаненко В.А. Облік витрат на збут. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. №24. С.31-35. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/24_2018/7.pdf

ТЕМА 17. Дохід і прибуток торгового підприємства

Сутність доходів торгового підприємства, їх природа і роль у стратегічному розвитку. Види і джерела формування доходів торгового підприємства. Чинники впливу на доходність торгового підприємства. Аналіз доходів торгового підприємства. Резерви збільшення доходів торгового підприємства.

Ціноутворення на підприємствах торгівлі. Методи ціноутворення. Цінова політика торгового підприємства, її особливості.

Прибуток торгового підприємства, його економічна сутність і функції. Види прибутку. Схема формування прибутку торгового підприємства. Порядок розподілу прибутку торгового підприємства. Планування прибутку торгового підприємства, його принципи.

Поняття, сутність, зміст і показники фінансово-економічного стану торгового підприємства. Прибутковість (рентабельність) діяльності торгового підприємства, показники, що її характеризують. Вплив зовнішніх і внутрішніх чинників на величину прибутку і рентабельність торгового підприємства.

Література

1. Апопій В.В., Міщук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К.: ЦНЛ.2019. 456 с.
2. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
3. Бердар М. Фінанси підприємств: навч. посіб. К: ЦНЛ, 2019. 352 с.
4. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор-Видавництво, 2016. 378 с.
5. Бойчик І., Собко О., Спьяк Г. Економіка та управління торговим підприємством. Тернопіль, 2021. 280 с.
6. Господарський кодекс України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>
7. Економіка торгівлі: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
8. Економіка торговельного підприємства: навч. посіб. Мазур Н.А., Семенець І.В., Лопашук І.А. Чернівці, 2020. 192 с. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/3444/Ekonomika-torhovelnoho-pidpriemstva.pdf>
9. Закон України «Про ціни і ціноутворення». 2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17#Text>
10. Колесников О.В. Ціноутворення: навч. посіб. К.: ЦНЛ, 2019. 156 с.
11. Мельничук Н., Непочатенко О. Фінанси підприємств. К.: ЦНЛ, 2019. 504 с.
12. Окландер М.А. Ціноутворення як чинник підвищення конкурентоспроможності підприємств роздрібної торгівлі. *Економіка:реалії часу*. 2013. № 1(6). С. 65–70.
13. Окландер М. Ринкові методи ціноутворення в роздрібній торгівлі: орієнтація на покупців і конкурентів. *Економіст*. 2013. №6. С.55-58. URL: http://dspace.opu.ua/jspui/bitstream/123456789/6819/1/econ_2013_6_21.pdf
14. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
15. Побережець О.В. Формування механізму управління результатами діяльності торговельного підприємства. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2017. Том 16. Вип. 2 . С.70-88. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rectpu_2017_16_2_7.
16. Сьомкіна Т.В., Гужавіна І.В., Згурська О.М. Методологічні засади управління прибутком торговельного підприємства. *Економіка. Менеджмент., Бізнес*. 2020. №1(31). С. 107-113. URL: <file:///C:/Users/irabo/AppData/Local/Temp/2392>
17. Юнацький М.О. Аналіз фінансового стану підприємства роздрібної торгівлі. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 18. С.226-233.

ТЕМА 18. Ефективність діяльності та забезпечення конкурентоспроможності торгового підприємства

Ефективність торговельної діяльності, її суть і види. Економічна і соціальна ефективність діяльності торгового підприємства. Показники оцінки ефективності діяльності торгового підприємства. Підходи до вибору показників оцінки ефективності діяльності торгового підприємства (витратний, ресурсний, змішаний, потенційний).

Діагностика ефективності функціонування як складова механізму управління торговим підприємством. Резерви і шляхи підвищення ефективності діяльності торгового підприємства.

Конкурентоспроможність торгового підприємства. Чинники конкурентоспроможності, їх класифікація. Рівні конкурентоспроможності торгових підприємств. Методи оцінки конкурентоспроможності торгових підприємств. Управління конкурентоспроможністю торгових підприємств в умовах кризи.

Література

1. Апопій В.В., Міщук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К.: ЦНЛ.2019. 456 с.
2. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
3. Бойчик І., Собко О., Спjak Г. Економіка та управління торговим підприємством. Тернопіль, 2021. 280 с.
4. Бойчик І.М., Собко О.М., Спjak Г.І. Рівень та якість торговельного обслуговування: сутність та співвідношення понять. *Інноваційна економіка*. 2021. № 3-4. С.118-123
5. Бойчик І.М., Спjak Г.І., Волошин О.П. Теоретико-організаційні аспекти оптимізації діяльності торговельних підприємств на засадах логістики. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2020. № 3. С. 156-170. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/41000/1/%D0%91%D0%BE%D0%B9%D1%87%D0%B8%D0%BA.pdf>
6. Маркіна І.А., Панченко В.А. Управління якістю торговельного обслуговування підприємств роздрібно́ї торгівлі: монографія. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2010. 128 с.
7. Медвідь М.М., Проскура В.Ф. Соціальна ефективність на торговельних підприємствах та їх оцінка. *Науковий вісник*. 2007. № 17.5. С.45-52.
8. Мошек Г.С., А.С.Соломко, М.М.Ковальчук. Вплив типів управлінських рішень на ефективність діяльності торговельних підприємств. *Бизнес-Информ*. 2013. № 5. С.264-269.
9. Організація торгівлі: підручник. Апопій В.В., Міщук І.П., Ребицький В.М., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. К.: ЦНЛ. 2019. 632 с.
10. Чорна М. В. Управління конкурентоспроможністю підприємств роздрібно́ї торгівлі: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій: монографія. Харків: ХДУХТ, 2010. 427 с.
11. Шулзьгіна Л.М. Економічна ефективність діяльності торговельних підприємств. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2014. № 4. С.85-87.

ТЕМА 19. Державне регулювання торговельної діяльності

Права споживачів та їх захист. Відповідальність за порушення прав споживачів. Перевірка державними та іншими органами і організаціями додержання правил торговельного обслуговування.

Книга відгуків і пропозицій, її призначення та порядок ведення. Контроль за додержанням правил користування засобами вимірювальної техніки.

Тимчасове припинення діяльності суб'єкта господарювання у сфері торгівлі та ресторанного бізнесу.

Література

1. Апопій В.В., Міщук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К.: ЦНЛ.2019. 456 с.
2. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
3. Внутрішня торгівля в Україні: економічні умови ефективного розвитку: монографія. Мазаракі, І.О.Бланк, Л.О.Лігоненко та ін. К.: КНТЕУ, 2006. 195 с.
4. Гончар Л.А.Торговельне підприємництво: конспект лекцій. Дніпропетровськ: ДУ ім. А.Нобеля, 2012. 145 с.
5. Господарський кодекс України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-153>
6. Драгомирецька М.І. Проблеми формування кон'юнктури споживчого ринку України. *Економіка АПК*. 2016. № 10. С.111-118.
7. Закон України «Про захист прав споживачів». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>
8. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 № 222-VIII URL: <https://kodeksy.com.ua/pro litsenzuvannya vidiv gosподарської діяльності>

9. Міценко Н.Г. Засади регулювання діяльності підприємств оптової торгівлі. *Наукові записки*. Львів, 2011. Вип. 3 (36). С. 94-100.
10. Постанова КМУ №833 від 15.06.2006 р. «Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/833-2006-%D0%BF>

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Економіка та організація торгівлі»

ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

РОЗДІЛ, ТЕМА	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	Тренінг, КПЗ	Самост. робота	Інд. робота	Контр. заходи
<i>Змістовий модуль 1. Економічні основи функціонування торгових підприємств</i>						
Тема 1. Предмет, зміст і завдання курсу	-	-	3	1	-	тести, обговор.
Тема 2. Торгівля і торговельна діяльність, їх характеристика	2	2		2	-	тести, обговор
Тема 3. Формування асортименту торгового підприємства	2	2		2	1	тести, задачі
Тема 4. Товарооборот торгового підприємства, його характеристика	2	2		2	1	тести, задачі
Тема 5. Товарні запаси торгового підприємства	2	2		2	1	задачі
<i>Змістовий модуль 2. Організація діяльності суб'єктів оптової та роздрібно торгівлі</i>						
Тема 6. Оптова торгівля та її організація	2	2	4	2	-	тести, опит.
Тема 7. Організація оптових закупівель товарів	2	2		2	-	обговорення
Тема 8. Організація складського господарства	2	2		2	-	обговорення
Тема 9. Організація роздрібно торгівлі	2	2		2	-	обговорення
Тема 10. Організація торгово-технологічного процесу в магазині	2	2		2	-	тести, обговор.
Тема 11. Організація продажу товарів і обслуговування покупців у магазинах	2	2		2	-	тести, обговор.
Тема 12. Організація товаропостачання роздрібно торговельної мережі	2	4		2	-	задачі
<i>Змістовий модуль 3. Ресурсне забезпечення функціонування торгових підприємств</i>						
Тема 13. Кадрове забезпечення функціонування торгових підприємств	4	4	1	5	1	тести, задачі
Тема 14. Необоротні активи торгового підприємства	4	4		5	1	тести, задачі
Тема 15. Оборотні активи торгового підприємства	2	2		2	1	тести, задачі
<i>Змістовий модуль 4. Оцінка результатів діяльності торгових підприємств</i>						
Тема 16. Витрати торгового підприємства	2	2	2	2	-	задачі
Тема 17. Дохід і прибуток торгового підприємства	4	2		2	-	задачі
Тема 18. Ефективність діяльності та забезпечення конкурентоспроможності торгового підприємства	2	2		3	-	обговорення
Тема 19. Державне регулювання торговельної діяльності	2	2		2	-	обговорення. КПЗ
РАЗОМ	42	42		10	50	6

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

РОЗДІЛ, ТЕМА	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Інд. робота	Контр. заходи
<i>Змістовий модуль 1. Економічні основи функціонування торгових підприємств</i>					
Тема 1. Предмет, зміст і завдання курсу	-	-	6	-	самостійне опрац-ня
Тема 2. Торгівля і торговельна діяльність, їх характеристика	0,5	0,25	6	-	тести, обговор.
Тема 3. Формування асортименту торгового підприємства	0,5	0,25	6	-	тести, обговор.
Тема 4. Товарооборот торгового підприємства, його характеристика	0,5	0,25	6	-	тести
Тема 5. Товарні запаси торгового підприємства	0,5	0,25	6	-	задачі,
<i>Змістовий модуль 2. Організація діяльності суб'єктів оптової та роздрібної торгівлі</i>					
Тема 6. Оптова торгівля та її організація	-	0,25	6		тести, обговор.
Тема 7. Організація оптових закупівель товарів	0,5	-	8		обговор.
Тема 8. Організація складського господарства	0,5	-	8		обговор.
Тема 9. Організація роздрібної торгівлі	-	0,25	8		обговор.
Тема 10. Організація торгово-технологічного процесу в магазині	0,5	0,25	8		тести, обговор.
Тема 11. Організація продажу товарів і обслуговування покупців у магазинах	0,5	0,25	8		тести, обговор.
Тема 12. Організація товаропостачання роздрібної торговельної мережі	0,5	0,25	8		задачі
<i>Змістовий модуль 3. Ресурсне забезпечення функціонування торгових підприємств</i>					
Тема 13. Кадрове забезпечення функціонування торгових підприємств	0,5	0,25	8	-	задачі
Тема 14. Необоротні активи торгового підприємства	0,5	0,5	8	-	задачі
Тема 15. Оборотні активи торгового підприємства	0,5	0,25	8	-	задачі
<i>Змістовий модуль 4. Оцінка результатів діяльності торгових підприємств</i>					
Тема 16. Витрати торгового підприємства	0,5	0,25	8	-	задачі
Тема 17. Дохід і прибуток торгового підприємства	0,5	0,25	8	-	задачі
Тема 18. Ефективність діяльності та забезпечення конкурентоспроможності торгового підприємства	0,5	0,25	8	-	тести
Тема 19. Державне регулювання торговельної діяльності	0,5	-	6	-	тести
Тренінг	-	-	-	-	-
Разом	8	4	138	-	-

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття 1

Тема: Торгівля і торговельна діяльність, їх характеристика

Мета: засвоїти сутність торгівлі й торговельної діяльності, їх форми і роль у суспільному розвитку.

Питання для обговорення:

1. Сутність торгівлі, її значення у суспільному розвитку.
2. Завдання, принципи і функції торгівлі.
3. Види торгівлі, її організаційні форми.
4. Торговельна діяльність, її ознаки і форми.
5. Суб'єкти торговельної діяльності, їх види і характеристика.
6. Характеристика об'єктів торговельної діяльності.

Література

1. Апопій В.В., Мішук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К., 2019. 456 с.
2. Балабан П.Ю. Комерційна діяльність: підруч. Харків: Світ книг, 2015. 452 с.
3. Білоцерківський О.Б. Сучасний стан і тенденції розвитку торговельної галузі України. *Держава та регіони. Сер.: Економіка та підприємництво*. 2020. № 3 (114), ч. 2. С.123-128.
4. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор-Видавництво, 2016. 378 с.
5. Бойчик І.М., Собко О.М., Спяк Г.І. Основні тренди розвитку роздрібно торгівлі України в період нестабільності. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: Економічні науки. 2021. № 7. С. 38-46. <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16281604879768.pdf>
6. Господарський кодекс України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-153>
7. Економіка торгівлі: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
8. Кравченко М.С. Аналіз сучасного стану розвитку торговельної галузі України. *Приазовський державний технічний університет*. 2016. № 31. С.139-145. URL: <http://eir.pstu.edu/bitstream/handle/123456789/12517/17.pdf?sequence=1>
9. Марцин В.С. Економіка торгівлі: підруч., 2-ге вид., випр. і доп. К.: Знання, 2008. 603 с.
10. Мережа роздрібно торгівлі та ресторанного господарства підприємств на 1 січня 2018 р.: стат. зб. К.: Державна служба статистики України, 2019. 122 с.
11. Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів. Постанова КМУ №833 від 15.06.2006 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/833-2006-%D0%BF>

Практичне заняття 2

Тема: Формування асортименту торгового підприємства

Мета: засвоїти теоретичні основи формування асортименту торгових підприємств.

Питання для обговорення:

1. Поняття товарного асортименту та його властивості.
2. Класифікація асортименту торгових підприємств.
3. Показники характеристики асортименту торгових підприємств.

Література

1. Апопій В.В., Мішук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К., 2019. 456 с.
2. Апопій В.В. Організація торгівлі. К.: ЦУЛ, 2009. URL:<http://pidruchniki.com.ua/12601206/marketing>
3. Ассортимент: стратегия и тактика. URL: http://www.usconsult.ru/b_020.html
4. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
5. Данило С.І. Ефективність інновацій в роздрібній торгівлі. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2019. Вип. 3(137). С. 50-53. URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20193\(137\)/sep20193\(137\)_050_DanyloSI.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20193(137)/sep20193(137)_050_DanyloSI.pdf)
6. Економіка торгівлі: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
7. Мокляк М.В., Сафонов М.С., Максименко Є.М. Аналіз методів формування асортиментної політики торгового підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип.27. С.204-209. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/27_2019_ukr/33.pdf
8. Павлова М.Б. Управління асортиментом товарів в роздрібних мережах крупноформатних підприємств торгівлі. Дисерт. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук. Львів: ЛТЕУ, 2018. 247 с. URL: http://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/pidrozdzily/Aspirantura/Rady/Spec_vchena_rada/Dysertacii/2018_07/Pavlova_Disert.pdf
9. Стратегия и тактика управления ассортиментом. URL: <http://www.astrabc.net/content/strategiya-i-taktika-upravleniya-assortimentom>

Практичне заняття 3

Тема: *Товарооборот торгового підприємства, його характеристика*

Мета: *засвоїти сутність товарообороту роздрібних і оптових торгових підприємств, показники їх товарообороту, чинник впливу на обсяг товарообороту; методику аналізу роздрібного і оптового товарообороту.*

Питання для обговорення:

1. Характеристика товарообороту як економічної категорії та його сутність як
2. показника діяльності торгового підприємства.
3. Роздрібний товарооборот, його економічний зміст.
4. Класифікація товарообороту роздрібних торгових підприємств.
5. Показники роздрібного товарообороту, їх взаємозв'язок.
6. Оптовий товарооборот, його суть, функції і види.
7. Показники оптового товарообороту.

Література

1. Апопій В.В., Міщук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К.: ЦНЛ.2019. 456 с.
2. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
3. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор-Видавництво, 2016. 378 с.
4. Білоцерківський О.Б. Сучасний стан і тенденції розвитку торговельної галузі України. *Держава та регіони. Сер. : Економіка та підприємництво*. 2020. № 3 (114), ч. 2. С.123-128.
5. Економіка торгівлі: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
6. Національний стандарт України. Роздрібна та оптова торгівля. Терміни та визначення понять. ДСТУ 4303:2004. URL: <https://www.profiwins.com.ua/uk/directories1/dstu4303.html>
7. Організація торгівлі: підручник. Апопій В.В., Міщук І.П., Ребицький В.М., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. К.: ЦНЛ. 2019. 632 с.
8. Пиріг С.О., Іщук Л.І., Ніколаєва А.М. Аналіз сучасного стану розвитку роздрібно торгівлі України. *Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»*. 2019. Вип. 16(61). С.95-104. URL: <http://oblik-i-finansy.lutsk-ntu.com.ua/index.php/ekonomichni-nauky-oblik-i-finan/article/view/47/43>
9. Ровенська В.В., Буркацький Ю.Ю. Аналіз сучасного стану розвитку торговельної галузі України. *Економічний вісник Донбасу*. 2019. № 2(56). С.145-150.

Практичне заняття 4

Тема: *Товарні запаси торгового підприємства*

Мета: *опанувати знаннями щодо сутності та необхідності формування товарних запасів у торгівлі; класифікації товарних запасів, їх аналізу та нормування.*

Питання для обговорення:

1. Поняття та необхідність товарних запасів у торгівлі.
2. Класифікація товарних запасів.
3. Показники характеристики стану товарних запасів.
4. Нормування товарних запасів, методи нормування.
5. Розрахунок нормативів товарних запасів торгового підприємства.

Література:

1. Апопій В.В., Міщук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К.: ЦНЛ.2019. 456 с.
2. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
3. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор-Видавництво, 2016. С.165-206.
4. Бровко О.Т. Економічна сутність товарних запасів та їх місце в системі управління товарними потоками підприємств торгівлі. *Економіка підприємства: зб. наук.праць ЧТЕІ КНТЕУ*. Чернівці: Вид-во ЧТЕІ, 2009. № 2. С. 95-104.
5. Економіка торгівлі: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
6. Міценко Н.Г., Миколів Н.Б. Проблеми управління товарними запасами торговельних підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць*. Львів: РВВ НЛТУ України. 2011. Вип. 21.3. С. 313-317.
7. Міщук І.П., Рижкова О.В. Формування ефективної політики управління товарними запасами торговельного підприємства. *Вісник НЛТУ України*. 2012. Вип.22. С.297-301.
8. Олініченко К.С. Товарні запаси в роздрібних торговельних підприємствах. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis.../cgiirbis_64.exe?...2...PDF/...pdf
9. Олініченко К.С. Товарні запаси в роздрібних торговельних підприємствах. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis.../cgiirbis_64.exe?...2...PDF/...pdf

Практичне заняття 5

Тема: Оптова торгівля та її організація

Мета: засвоїти сутність і роль оптової торгівлі; види оптової торгівлі, особливості та місце кожного з них в системі ринкових відносин.

Питання для обговорення:

1. Суть, види і функції оптової торгівлі в процесі товарного забезпечення і товарного обігу.
2. Види оптової торгівлі.
3. Форми організації оптової торгівлі, їх характеристика.
4. Класифікація підприємств оптової торгівлі.
5. Умови вибору оптового торговця.
6. Показники оцінки діяльності оптових торгових підприємств.

Література

1. Апопій В.В., Міщук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К., 2019. 456 с.
2. Балабан М.П., Балабан П.Ю. Оптова торгівля України: етапи та тенденції розвитку в економіці ринкового типу. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2016. № 4(76). С.28-34.
3. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
4. Білоцерківський О.Б. Сучасний стан і тенденції розвитку торговельної галузі України. *Держава та регіони. Сер. : Економіка та підприємництво*. 2020. № 3 (114), ч. 2. С.123-128.
5. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор-Видавництво, 2016. 378 с.
6. Економіка торгівлі: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
7. Господарський кодекс України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-153>
8. Закон України «Про захист прав споживачів». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>
9. Кравченко М.С. Аналіз сучасного стану розвитку торговельної галузі України. *Приазовський державний технічний університет*. 2016. № 31. С.139-145. URL: <http://eir.pstu.edu/bitstream/handle/123456789/12517/17.pdf?sequence=1>
10. Міщенко Н.Г. Засади регулювання діяльності підприємств оптової торгівлі. *Наукові записки*. Львів, 2011. Вип. 3 (36). С. 94-100.
11. Національний стандарт України. Роздрібна та оптова торгівля. Терміни та визначення понять. ДСТУ 4303:2004. URL: <https://www.profiwins.com.ua/uk/directories1/dstu4303.html>
12. Ровенська В.В., Буркацький Ю.Ю. Аналіз сучасного стану розвитку торговельної галузі України. *Економічний вісник Донбасу*. 2019. № 2(56). С.145-150.

Практичне заняття 6

Тема: Організація оптових закупівель товарів

Мета: засвоїти сутність оптових закупівель, їх джерела, форми і методи; критерії вибору постачальників і документальне оформлення закупівель.

Питання для обговорення:

1. Сутність оптових закупівель, їх організація і етапи.
2. Форми і методи закупівель.
3. Характеристика закупівель на основі прямих зв'язків з виробниками, обґрунтування доцільності їх використання.
4. Закупівлі в оптових посередників.
5. Методи закупівель, їх вибір і характеристика.
6. Критерії вибору постачальника. Попередній і кінцевий вибір постачальника.
7. ABC-аналіз та VEN-аналіз, їх використання у виборі постачальників.

Література:

1. Апопій В.В., Міщук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К.: ЦНЛ.2019. 456 с.
2. Головні особливості оптових закупівель. 16.06.2018. URL: <https://fractus.com.ua/uk/blog/korysni-statti/prodazhi/golovni-osoblivosti-optovih-zakupivel/>
3. Економіка торгівлі: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
4. Ільченко Н.Б. Оптимізація бізнес-процесів на підприємстві оптової торгівлі. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Вип. 6. Ч. 2. 2014. С.170-174.
5. Кушнір О.К., Чаплінський В.Р. Планування гуртових закупівель товарів у закордонних фірм. *Молодий вчений*. 2017. №11(51). С.1214-1217. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/11/292.pdf>
6. Марцин В.С. Економіка торгівлі: підручник. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Знання, 2008. 603 с.

7. Організація торгівлі: підручник. Апопій В.В., Мішук І.П., Ребицький В.М., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. К.: ЦНЛ. 2019. 632 с.
8. Харольд Е., Ліедерс М. Управление снабжением и запасами. Логистика. Пер. с англ. СПб., Полигон, 2009. 768 с.

Практичне заняття 7

Тема: Організація складського господарства

Мета: опанувати знаннями щодо виконання окремих технологічних операцій на складах, визначення параметрів складу і показників ефективності використання складів.

Питання для обговорення:

1. Поняття складу і складського господарства.
2. Види складів і складування, їх особливості.
3. Класифікація складів за різними ознаками.
4. Організація складського технологічного процесу.
5. Визначення параметрів складу, його оснащення.
6. Розрахунок площі складських приміщень.
7. Техніко-економічні показники використання складів.

Література

1. Апопій В.В., Мішук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К.: ЦНЛ.2019. 456 с.
2. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
3. Бойчик І.М., Спак Г.І., Волошин О.П. Теоретико-організаційні аспекти оптимізації діяльності торговельних підприємств на засадах логістики. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2020. № 3. С. 156-170. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/41000/1/%D0%91%D0%BE%D0%B9%D1%87%D0%B8%D0%BA.pdf>
4. Гаджинский А. М. Современный склад. Организация, технологии, управление и логистика: учеб.-практ. пособ. М.: Проспект, 2009. 174 с.
5. Дудар Т. Г., Волошин Р.В. Основы логистики: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2012. 176 с.
6. Крикавський Є.В. Логістика для економістів: підруч. Л.: Львівська політехніка, 2004. 448 с.
7. Крикавський Є.В. Логістика. Основи теорії: підручник. 2-е вид., доп. і переробл. Львів: Національний університет «Львівська політехніка», «Інтелект-Захід». Львів, 2006. 456 с.
8. Марцин В.С. Економіка торгівлі: підручник. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Знання, 2008. 603 с.
9. Момоток М.М. Організація складського господарства на сучасному етапі. *Управління розвитком*. 2014. №8(17). С.117-119. URL: file:///C:/Users/irabo/AppData/Local/Temp/Uproz_2014_8_49.pdf
10. Одарченко Д.М., Соколова Є.Б. Модернізація складських приміщень підприємства на базі WMS. *Проблеми економіки*. 2015. №4. С.210-215. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2015-4_0-pages-210_215.pdf

Практичне заняття 8

Тема: Організація роздрібної торгівлі

Мета: засвоїти сутність, форми і методи роздрібного продажу товарів, принципи і критерії розміщення роздрібної торговельної мережі; сутність і форми позамагазинної роздрібної торгівлі.

Питання для обговорення:

1. Сутність роздрібної торгівлі, її ознаки, функції та форми.
2. Магазинна роздрібна торгівля. Класифікація закладів роздрібної торгівлі.
3. Зона торговельного обслуговування магазину, її визначення.
4. Критерії та показники оцінки стану роздрібної торговельної мережі.
5. Організація позамагазинної роздрібної торгівлі.
6. Торгівля на ринках, її організація та особливості.
7. Електронна торгівля.

Література

1. Апопій В.В., Мішук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К.: ЦНЛ.2019. 456 с.
2. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
3. Білоцерківський О.Б. Сучасний стан і тенденції розвитку торговельної галузі України. *Держава та регіони. Сер.: Економіка та підприємництво*. 2020. № 3 (114), ч. 2. С.123-128.
4. Бойчик І.М., Собко О.М., Спак Г.І. Основні тренди розвитку роздрібної торгівлі України в період нестабільності. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: Економічні науки. 2021. № 7. С. 38-46. <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16281604879768.pdf>
5. Економіка торгівлі: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
6. Господарський кодекс України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-153>

7. Закон України «Про електронну комерцію» від 03.09.2015 No 675-VIII {із змінами, внесеними згідно із Законом No 1977- VIII від 23.03.2017, ВВР, 2017, №20, ст.240. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/675-19>
8. Закон України «Про захист прав споживачів». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>
9. Кравченко М.С. Аналіз сучасного стану розвитку торговельної галузі України. *Приазовський державний технічний університет*. 2016. № 31. С.139-145. URL: <http://eir.pstu.edu/bitstream/handle/123456789/12517/17.pdf?sequence=1>
10. Національний стандарт України. Роздрібна та оптова торгівля. Терміни та визначення понять. ДСТУ 4303:2004. URL: <https://www.profiwins.com.ua/uk/directories1/dstu4303.html>
11. Пиріг С.О., Іщук Л.І., Ніколаєва А.М. Аналіз сучасного стану розвитку роздрібно торгівлі України. *Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»*. 2019. Вип. 16(61). С.95-104. URL: <http://oblik-i-finansy.lutsk-ntu.com.ua/index.php/ekonomichni-nauky-oblik-i-finan/article/view/47/43>
12. Ровенська В.В., Буркацький Ю.Ю. Аналіз сучасного стану розвитку торговельної галузі України. *Економічний вісник Донбасу*. 2019. № 2(56). С.145-150.

Практичне заняття 9

Тема: *Організація торгово-технологічного процесу в магазині*

Мета: *опанувати знаннями щодо сутності та чинників впливу на торгово-технологічні процеси в магазині; засвоїти підходи до організації торговельної зали магазину, її планування та оцінки показників ефективності використання торгових площ.*

Питання для обговорення:

1. Сутність торгово-технологічних процесів у магазині.
2. Схеми побудови торгово-технологічного процесу в магазині.
3. Групи приміщень роздрібних торговельних закладів та вимоги до них.
4. Організація торговельної зали та ефективність використання торгових площ.
5. Види планування торгової зали.
6. Розрахунок торгової площі магазину та показників ефективності її використання.

Література

1. Апопій В.В., Міщук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К.: ЦНЛ.2019. 456 с.
2. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
3. Білоцерківський О.Б. Сучасний стан і тенденції розвитку торговельної галузі України. *Держава та регіони. Сер.: Економіка та підприємництво*. 2020. № 3 (114), ч. 2. С.123-128.
4. Економіка торгівлі: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
5. Маршин В.С. Економіка торгівлі: підруч., 2-ге вид., випр. і доп. К.: Знання, 2008. 603 с.
6. Національний стандарт України. Роздрібна та оптова торгівля. Терміни та визначення понять. ДСТУ 4303:2004. URL: <https://www.profiwins.com.ua/uk/directories1/dstu4303.html>

Практичне заняття 10

Тема: *Організація продажу товарів і обслуговування покупців у магазинах*

Мета: *засвоїти сутність, норми і правила торговельного обслуговування, умови забезпечення якісного обслуговування покупців та сучасні методи активізації продажу.*

Питання для підготовки

1. Методи продажу товарів у магазині, сфера їх використання.
2. Сутність і принципи торговельного обслуговування.
3. Норми і правила торговельного обслуговування.
4. Якість обслуговування: показники та чинники впливу.
5. Методи активізації продажу товарів.

Література

1. Апопій В.В., Міщук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К.: ЦНЛ.2019. 456 с.
2. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
3. Бойчик І.М., Собко О.М., Спак Г.І. Рівень та якість торговельного обслуговування: сутність та співвідношення понять. *Інноваційна економіка*. 2021. № 3-4. С.118-123. <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/778/853>
4. Дячун О. Методи продажу товарів, їх класифікація. *Галицький економічний вісник*. Тернопіль, 2014. Том 45. № 2. С.164-169.
5. Жидик О.І. Роздрібна торгівля: суть та еволюція поглядів. *Економіка та держава*. 2013. №12. С.87-89.
6. Національний стандарт України. Роздрібна та оптова торгівля. Терміни та визначення понять. ДСТУ 4303:2004. URL: <https://www.profiwins.com.ua/uk/directories1/dstu4303.html>

7. Проскурніна Н.В. Розвиток роздрібно́ї торгівлі в умовах динамічної природи змін. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 22. Ч. 3. С.34-38. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz/archive/22_3_2018ua/10.pdf
8. Шиндировський І.М. Сучасні методи продажу в роздрібно́ї торгівлі. URL: file:///C:/Users/irabo/AppData/Local/Temp/Torg_2011_12_16.pdf

Практичне заняття 11

Тема: *Організація товаропостачання роздрібно́ї торговельної мережі*

Мета: *засвоїти основні підходи до пошуку джерел товаропостачання роздрібно́ї торговельної мережі, його форм і методів*

Питання для обговорення:

1. Суть, завдання і чинники впливу на товаропостачання роздрібно́ї торговельної мережі.
2. Джерела товаропостачання роздрібно́ї торговельної мережі.
3. Форми і методи товаропостачання.

Практичне заняття 12

Тема: *Організація товаропостачання роздрібно́ї торговельної мережі*

Мета: *засвоїти основні підходи до організації та управління товаропостачанням роздрібно́ї торговельної мережі*

Питання для обговорення:

1. Організація маршрутів і графіків заведення товарів.
2. Управління товаропостачанням роздрібно́ї торговельної мережі.

Література

1. Апопій В.В., Мішук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К., 2019. 456 с.
2. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
3. Вавдійчик І. Дослідження основних тенденцій забезпечення підприємств роздрібно́ї торгівлі України товарними ресурсами. *Молодий вчений*. 2015. №2 (17). С.143-146.
4. Головні особливості оптових закупівель. 16.06.2018. URL: <https://fractus.com.ua/uk/blog/korysni-statti/prodazhi/golovni-osoblivosti-optovih-zakupivel/>
5. Горбенко О. Ринок продуктової роздрібно́ї торгівлі в Україні: формати, мережі, розвиток *Молодий вчений*. 2015. № 9. Ч. 1. С.59–66.
6. Економіка торгівлі: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
7. Ільченко Н.Б. Оптимізація бізнес-процесів на підприємстві оптової торгівлі. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Вип. 6. Ч. 2. 2014. С.170-174.
8. Кушнір О.К., Чаплінський В.Р. Планування гуртових закупівель товарів у закордонних фірм. *Молодий вчений*. 2017. №11(51). С.1214-1217. URL: <http://molodyvchenu.in.ua/files/journal/2017/11/292.pdf>
9. Марків Б.М. Розвиток роздрібно́ї торгівлі: теоретичний аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип. 7. Ч. 2. С.89-92.
10. Марцин В.С. Економіка торгівлі: підручник. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Знання, 2008. 603 с.
11. Організація торгівлі: підручник. Апопій В.В., Мішук І.П., Ребицький В.М., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. К.: ЦНЛІ. 2019. 632 с.
12. Харольд Е., Ліедерс М. Управление снабжением и запасами. Логистика. Пер. с англ. СПб.: ООО Полигон, 2009. 768 с.

Практичне заняття 13

Тема: *Кадрове забезпечення функціонування торгових підприємств*

Мета: *засвоїти сутність структури персоналу торгового підприємства; методик розрахунку потреби в персоналі та оцінки ефективності його використання.*

Питання для обговорення:

1. Поняття, склад і структура персоналу торгового підприємства.
2. Класифікація персоналу торгового підприємства.
3. Розрахунок потреби в персоналі на підприємствах торгівлі.
4. Показники руху персоналу торгового підприємства.
5. Продуктивність праці у торговому підприємстві, показники і методи її вимірювання.

Практичне заняття 14

Тема: Кадрове забезпечення функціонування торгових підприємств

Мета: засвоїти сутність, принципи і методи мотивації працівників торгового підприємства; забезпечення належних умов праці торгових працівників.

Питання для обговорення:

1. Оплата праці як вид матеріального стимулювання працівників торгових підприємств.
2. Види заробітної плати.
3. Форми і системи оплати праці в торгівлі.
4. Організація робочого місця в магазині.
5. Умови праці та режим роботи магазину.

Література

1. Апопій В.В., Міщук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К., 2019. 456 с.
2. Балабанова Л., Сардак О. Управління персоналом: підручник. К.: ЦНЛ, 2019. 468 с.
3. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
4. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор-Видавництво. 2016. 378 с.
5. Гутафель В.В. Ефективне використання трудових ресурсів в умовах соціально-економічної кризи. *Економічні Економіка торгівлі*: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
6. Дейнека А.В. Управління персоналом організації. 2020. 287 с.
7. Закон України «Про оплату праці» (1995, останні поправки 15.07.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Марцин В.С. Економіка торгівлі: підручник. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Знання, 2008. 603 с.
9. Національний класифікатор України. Класифікатор професій ДК 003-2010 (останні зміни 18.08.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10>
10. Організація торгівлі: підручник. Апопій В.В., Міщук І.П., Ребицький В.М., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. К.: ЦНЛ. 2019. 632 с.
11. Солнцева Н.В., О.С.Надворний Особливості системи управління персоналом на торговельних підприємствах. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2012. № 40. С.245-248.
12. Управління конкурентоспроможністю персоналу, робіт та послуг: теорія, методологія, практика: колективна монографія. К.: Університетська книга, 2020. 231 с.
13. Хачатрян В.В., Кріт І.О. Трудові ресурси торговельного підприємства в умовах економічної кризи. URL:<http://intkonf.org/hachatryan-vv-krit-io-trudovi-resursi-torgovelnogo-pidприємства-v-umovah->

Практичне заняття 15

Тема: Необоротні активи торгового підприємства

Мета: засвоїти сутність, структуру та класифікацію необоротних активів торгового підприємства, методика розрахунку показників оцінки, зношування, ефективності відтворення і використання основних засобів торгових підприємств.

Питання для обговорення:

1. Необоротні активи торгового підприємства, їх склад.
2. Поняття основних засобів торгового підприємства, їх класифікація і структура.
3. Облік і оцінка основних засобів торгового підприємства.
4. Види та показники зношування основних засобів торгового підприємства.
5. Амортизація основних засобів торгових підприємств. Методи нарахування амортизації.
6. Показники ефективності відтворення та використання основних засобів торгового підприємства.

Практичне заняття 16

Тема: Необоротні активи торгового підприємства

Мета: опанувати основи формування та використання нематеріальних ресурсів і нематеріальних активів торгового підприємства.

Питання для обговорення:

1. Поняття, види та умови виникнення нематеріальних ресурсів.
2. Класифікація нематеріальних ресурсів.
3. Сутність і склад нематеріальних активів торгового підприємства, їх права охорона.
4. Ліцензування, розрахунки за ліцензії. Патентування та його об'єкти.
5. Управління нематеріальними активами торгового підприємства, його мета і етапи.

Література

1. Апопій В.В., Мішук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К., 2019. 456 с.
2. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
3. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор-Видавництво, 2016. 378 с.
4. Гребешкова О.М., Мельник О.В. Базові положення стратегічного управління нематеріальними активами підприємства.
5. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2008. № 6. Т.2 (122). С.132-135.
6. Дуда С.Т., Якимів О.М. Теоретичні аспекти оцінювання ефективності використання основних фондів торговельних підприємств. Науковий вісник НЛТУ України. 2013. Вип.23.1. С.263-268: URL: irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?...2..
7. Економіка торгівлі: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
8. Мокрова Л.П. Методики и технологии управления нематериальными активами. Эффективное антикризисное управление: URL: http://www.e-c-m.ru/magazine/67/eau_67_99.htm
9. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
10. Пошенова К.С., В.О.Матросова. Управління розвитком нематеріальних активів підприємства. URL: www.kpi.kharkov.ua/archive/.../8Poshen.pdf
11. Тарасюк Д.С. Проблеми та перспективи стратегічного управління нематеріальними активами. URL: <http://libfor.com/index.php?newsid=13>
12. Череп А.В., Клименко А.А. Ефективність використання основних фондів підприємства. URL: http://Sosvita.at.ua/_ld/0/32-pdf
13. Ясишена В.В. Принципи облікової політики нематеріальних активів. Інноваційна економіка. 2019. №3-4 (79). С. 156-162. URL: <file:///C:/Users/irabo/AppData/Local/Temp/57-113-1-SM.pdf>
14. Череп А.В., Клименко А.А. Ефективність використання основних фондів підприємства. URL: http://Sosvita.at.ua/_ld/0/32-pdf

Практичне заняття 17

Тема: Оборотні активи торгового підприємства

Мета: засвоїти економічну сутність, класифікацію та структуру оборотних активів торгового підприємства, методика розрахунку показників ефективності їх використання; джерела формування оборотних активів торгового підприємства.

Питання для обговорення:

1. Економічна сутність оборотних активів торгового підприємства, їх склад.
2. Класифікація оборотних активів торгового підприємства.
3. Структура оборотних активів торгового підприємства.
4. Показники ефективності використання оборотних активів торгового підприємства.

Література

1. Апопій В.В., Мішук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К., 2019. 456 с.
2. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор-Видавництво, 2016. 378 с.
3. Блонська В.І., Толопка Н.І. Вдосконалення системи управління оборотними коштами торговельного підприємства. Наука й економіка /Науково-теоретичний журнал ХЕУ. Вип. 3(19). Хмельницький: ХЕУ, 2010. С.122-130.
4. Власова Н.О. Чорна М.В., Михайлова О.В. Чинники формування оборотних активів підприємств роздрібної торгівлі. Економіка та управління підприємствами. 2012. С.156-163. URL: file:///C:/Users/irabo/AppData/Local/Temp/ape_2012_8_21.pdf
5. Економіка торгівлі: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
6. Маринич І.А., Козуб Т.Т. Підходи до формування ефективної системи управління оборотними коштами торговельного підприємства. Науковий вісник НЛТУ України. 2010. № 20.15. С.224-227.
7. Організація торгівлі: підручник. Апопій В.В., Мішук І.П., Ребицький В.М., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. К.: ЦНЛ. 2019. 632 с.
8. Толопка Н.Б. Особливості формування оборотних коштів торговельного підприємства в умовах їх дефіциту. URL

Практичне заняття 18

Тема: Витрати торгового підприємства

Мета: засвоїти сутність витрат торгового підприємства, їх класифікацію, показники, що їх характеризують.

Питання для обговорення:

1. Сутність та економічна природа поточних витрат торгового підприємства.
2. Класифікація поточних витрат торгового підприємства, групи витрат.
3. Елементи витрат торгового підприємства.
4. Статті витрат торгового підприємства.
5. Показники, що характеризують величину поточних витрат торгового підприємства.

Література

1. Бойчик І.М., Собко О.М., Спьяк Г.І. Рівень та якість торговельного обслуговування: сутність та співвідношення понять. *Інноваційна економіка*. 2021. № 3-4. С.118-123
2. Гаврилук С.П., Міска В.Г. Економічні передумови управління поточними витратами в підприємствах ресторанного господарства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. №19. С.33-40.
3. Данилюк В., Кушніренко О.М., Марченко К.С. Управління витратами: навч. посіб. К.: Каравела, 2012. 216 с.
4. Дуляба Н.І. Класифікація поточних витрат торговельного підприємства. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2013. Вип.1. С.10-15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2013_1_3.
5. Економіка торговельного підприємства: навч. посіб. Мазур Н.А., Семенець І.В., Лопашук І.А. Чернівці, 2020. 192 с. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/3444/Ekonomika-torhovelnoho-pidpriemstva.pdf?>
6. Мірошніченко О.В., Попович А.О. Проблеми та перспективи обліку торговельної діяльності. *Молодий вчений*. 2018. №10(62). С.360-364. URL: <http://molodyvchenu.in.ua/files/journal/2018/10/86.pdf>
7. Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України №145 від 22.05.2002 (ост. редакція 02.03.2010)
8. «Про затвердження Методичних рекомендацій з формування складу витрат та порядку їх планування в торговельній діяльності. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0145569-02#Text>
9. Подмешальська Ю.В., Степаненко В.А. Облік витрат на збут. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. №24. С.31-35. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/24_2018/7.pdf

Практичне заняття 19

Тема: Дохід і прибуток торгового підприємства

Мета: засвоїти сутність і природу доходу та прибутку торгових підприємств, їх планування та розподіл.

Питання для обговорення:

1. Сутність і природа доходів торгового підприємства. Види доходів і джерела їх формування.
2. Ціноутворення на підприємствах торгівлі. Методи ціноутворення.
3. Економічна сутність і види прибутку торгового підприємства.
4. Схема формування прибутку торгового підприємства та порядок його розподілу.
5. Поняття, сутність і показники фінансово-економічного стану торгового підприємства.
6. Прибутковість (рентабельність) діяльності торгового підприємства, показники, що її характеризують.

Література

1. Апопій В.В., Мішук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К., 2019. 456 с.
2. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
3. Бердар М. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: ЦНЛ, 2019. 352 с.
4. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор-Видавництво, 2016. 378 с.
5. Господарський кодекс України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>
6. Економіка торгівлі: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
7. Економіка торговельного підприємства: навч. посіб. Мазур Н.А., Семенець І.В., Лопашук І.А. Чернівці, 2020. 192 с. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/3444/Ekonomika-torhovelnoho-pidpriemstva.pdf?>
8. Закон України «Про ціни і ціноутворення». 2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17#Text>
9. Колесников О.В. Ціноутворення: навч. посіб. К.: ЦНЛ, 2019. 156 с.
10. Мельничук Н., Непочатенко О. Фінанси підприємств. К.: ЦНЛ, 2019. 504 с.

11. Окландер М.А. Ціноутворення як чинник підвищення конкурентоспроможності підприємств роздрібно́ї торгівлі. *Економіка: реалії часу*. 2013. № 1(6). С. 65–70.
12. Окландер М. Ринкові методи ціноутворення в роздрібній торгівлі: орієнтація на покупців і конкурентів. *Економіст*. 2013. №6. С.55-58. URL: http://dspace.opu.ua/jspui/bitstream/123456789/6819/1/econ_2013_6_21.pdf
13. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
14. Побережець О.В. Формування механізму управління результатами діяльності торговельного підприємства. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2017. Том 16. Вип. 2. С.70-88. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rectru_2017_16_2_7.
15. Сьомкіна Т.В., Гужавіна І.В., Згурська О.М. Методологічні засади управління прибутком торговельного підприємства. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2020. №1(31). С. 107-113. URL: <file:///C:/Users/irabo/AppData/Local/Temp/2392>
16. Юнацький М.О. Аналіз фінансового стану підприємства роздрібно́ї торгівлі. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 18. С.226-233.

Практичне заняття 20

Тема: *Ефективність діяльності та забезпечення конкурентоспроможності торгового підприємства*

Мета: *засвоїти сутність, види і показники ефективності діяльності торгового підприємства; методи оцінки конкурентоспроможності торгового підприємства та управління нею.*

Питання для обговорення:

1. Суть і види ефективності торговельної діяльності.
2. Показники оцінки ефективності діяльності торгового підприємства.
3. Підходи до вибору показників оцінки ефективності діяльності торгового підприємства.
4. Конкурентоспроможність торгового підприємства, методи її оцінки.

Література

1. Апопій В.В., Міщук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К.: ЦНЛ.2019. 456 с.
2. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
3. Бойчик І.М., Собко О.М., Сп'як Г.І. Рівень та якість торговельного обслуговування: сутність та співвідношення понять. *Інноваційна економіка*. 2021. № 3-4. С.118-123
4. Бойчик І.М., Сп'як Г.І., Волошин О.П. Теоретико-організаційні аспекти оптимізації діяльності торговельних підприємств на засадах логістики. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2020. № 3. С. 156-170. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/41000/1/%D0%91%D0%BE%D0%B9%D1%87%D0%B8%D0%BA.pdf>
5. Маркіна І.А., Панченко В.А. Управління якістю торговельного обслуговування підприємств роздрібно́ї торгівлі: монографія. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2010. 128 с.
6. Медвідь М.М., Проскура В.Ф. Соціальна ефективність на торговельних підприємствах та їх оцінка. *Науковий вісник*. 2007. № 17.5. С.45-52.
7. Мошек Г.Є., А.С.Соломко, М.М.Ковальчук. Вплив типів управлінських рішень на ефективність діяльності торговельних підприємств. *Бізнес-Інформ*. 2013. № 5. С.264-269.
8. Організація торгівлі: підручник. Апопій В.В., Міщук І.П., Ребицький В.М., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. К.: ЦНЛ. 2019. 632 с.
9. Чорна М. В. Управління конкурентоспроможністю підприємств роздрібно́ї торгівлі: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій: монографія. Харків: ХДУХТ, 2010. 427 с.
10. Шульгіна Л.М. Економічна ефективність діяльності торговельних підприємств. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2014. № 4. С.85-87.

Практичне заняття 21

Тема: *Державне регулювання торговельної діяльності*

Мета: *засвоїти зміст державного впливу на діяльність підприємств торгівлі, забезпечення додержання вітчизняного законодавства у сфері захисту прав споживачів.*

Питання для обговорення:

1. Права споживачів та їх захист. Відповідальність за порушення прав споживачів.
2. Перевірка державними та іншими органами і організаціями додержання правил торговельного обслуговування.
3. Книга відгуків і пропозицій, її призначення та порядок ведення.
4. Контроль за додержанням правил користування засобами вимірювальної техніки.
5. Тимчасове припинення діяльності суб'єкта господарювання у сфері торгівлі та ресторанного бізнесу.

Література

1. Аполій В.В., Мішук І.П., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія та практика торговельного обслуговування: навч. посіб. К., 2019. 456 с.
2. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
3. Внутрішня торгівля в Україні: економічні умови ефективного розвитку: монографія. Мазаракі, І.О.Бланк, Л.О.Лігоненко та ін. К.: КНТЕУ, 2006. 195 с.
4. Гончар Л.А.Торговельне підприємництво: конспект лекцій. Дніпропетровськ: ДУ ім. Альфреда Нобеля, 2012. 145 с.
5. Господарський кодекс України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-153>
6. Драгомирецька М.І. Проблеми формування кон'юнктури споживчого ринку України. *Економіка АПК*. 2016. № 10. С.111-118.
7. Закон України «Про захист прав споживачів». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>
8. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 № 222-VIII URL: <https://kodeksy.com.ua/pro litsenzuvannya vidiv gospodarskoyi diyalnosti.htm>
9. Міщенко Н.Г. Засади регулювання діяльності підприємств оптової торгівлі. *Наукові записки*. Львів, 2011. Вип. 3 (36). С. 94-100.
10. Постанова КМУ №833 від 15.06.2006 р. «Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/833-2006-%D0%BF>

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

У процесі виконання КППЗ студент повинен продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи та вміння творчо мислити, навчатися вирішувати науково-прикладні актуальні завдання, письмово викладати свої розрахунки, міркування та висновки.

Суть КППЗ з дисципліни «Економіка та організація торгівлі» полягає у розробці короткого **бізнес-плану відкриття та організації функціонування підприємства роздрібної або оптової торгівлі**.

Варіант КППЗ обирається студентом довільно за власним бажанням за умови індивідуальності кожного варіанту, тобто його неповторюваності в академічній групі. Пропоновані сфери функціонування торгових підприємств можуть бути доповнені студентом самостійно і погоджені з викладачем.

В процесі розробки бізнес-плану студент повинен звернути увагу на організаційні питання функціонування торгового підприємства, зокрема, організацію товаропостачання, зберігання товарів, організацію торгових площ і торгово-технологічних процесів, організацію праці на підприємстві, забезпечення якості обслуговування покупців, захист прав споживачів тощо.

КППЗ виконується комп'ютерним набором і подається на розгляд викладачеві у вигляді оформленого згідно вимог **бізнес-плану** обсягом **8-10** сторінок.

У випадку виникнення певних труднощів при складанні бізнес-плану і виконанні КППЗ студент повинен звернутись за консультацією до викладача.

Варіанти КППЗ

Сфери функціонування торгових підприємств для розробки бізнес-плану

1. Магазин роздрібної торгівлі дитячим одягом.
2. Магазин роздрібної торгівлі одягом.
3. Магазин роздрібної торгівлі хутром та шкіряними виробами.
4. Магазин роздрібної торгівлі дитячим взуттям.
5. Магазин роздрібної торгівлі взуттям.
6. Магазин роздрібної торгівлі косметикою та парфумерією.
7. Магазин роздрібної торгівлі побутовою хімією.
8. Оптовий магазин побутової хімії.
9. Квітковий магазин.
10. Мережа кіосків (різного асортименту продукції, за вибором).
11. Магазин роздрібної торгівлі галантерейними виробами.

- 12.Магазин роздрібної торгівлі продуктами харчування.
- 13.Магазин роздрібної торгівлі солодощами.
- 14.Оптовий магазин солодоців.
- 15.Магазин роздрібної торгівлі алкогольними напоями.
- 16.Оптовий магазин алкогольної продукції.
- 17.Магазин роздрібної торгівлі господарськими товарами.
- 18.Оптовий господарський магазин.
- 19.Магазин подарунків.
- 20.Магазин виробів *hand made*.
- 21.Магазин роздрібної торгівлі м'ясними виробами.
- 22.Магазин оптової торгівлі дитячими іграшками.
- 23.Оптовий магазин дитячих іграшок.
- 24.Магазин роздрібної торгівлі овочами і фруктами.
- 25.Оптовий магазин «Овочі-фрукти».
- 26.Магазин роздрібної торгівлі канцелярськими виробами.
- 27.Оптовий магазин канцелярії.
- 28.Магазин роздрібної торгівлі виробами для рукоділля.
- 29.Оптовий магазин товарів для рукоділля.
- 30.Оптовий магазин будівельних матеріалів.
- 31.Магазин роздрібної торгівлі будівельними матеріалами.
- 32.Магазин роздрібної торгівлі меблями для дому.
- 33.Магазин роздрібної торгівлі «Товари з Європи».
- 34.Магазин роздрібної торгівлі мобільними телефонами та аксесуарами.
- 35.Магазин роздрібної торгівлі комп'ютерною технікою.
- 36.Магазин роздрібної торгівлі побутовою технікою.
- 37.Оптовий магазин побутової техніки.
- 38.Магазин роздрібної торгівлі домашнім текстилем.
- 39.Оптовий магазин домашнього текстилю.
- 40.Магазин роздрібної торгівлі товарами *second hand*.

7. Самостійна робота

Метою самостійної роботи студентів є формування в майбутніх фахівцях з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності навичок системного мислення при вивченні особливостей функціонування торгівлі як галузі господарювання, торгових підприємств, управління ними.

Самостійна робота охоплює вивчення теоретичного матеріалу в позааудиторному режимі, самоконтролю за допомогою запропонованих тестових завдань та підготовку до тренінгів за пропонованою тематикою.

Підсумком самостійної роботи студентів має бути написання **реферату на самостійно обрану та сформульовану тему, виходячи із переліку питань, винесених на самостійне вивчення**. Тема формулюється студентом, подається викладачеві на узгодження та затвердження. Реферат дозволяє реалізувати пізнавальну функцію самостійної роботи студента і визначає міру засвоєння систематизованих знань з дисципліни.

Обсяг реферату має сягати **6-7 сторінок** комп'ютерного набору (текст, таблиці, рисунки). Реферат подається на перевірку викладачеві та оцінюється ним. Оцінка за реферат як підсумок самостійної роботи студента враховується при оцінюванні виконання КППЗ як одного із залікових модулів з дисципліни.

Зміст самостійної роботи
<p>Тема: Предмет, зміст і завдання курсу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Економіка та організація торгівлі як наука. 2. Мета і цілі дисципліни. 3. Предмет і об'єкт курсу. 4. Роль і значення курсу «Економіка та організація торгівлі» в підготовці економічних кадрів. 5. Завдання дисципліни, її джерела і структура. 6. Зв'язок дисципліни «Економіка та організація торгівлі» з іншими дисциплінами. 7. Методологія вивчення дисципліни.
<p>Тема: Торгівля і торговельна діяльність, їх характеристика</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еволюція поняття «торгівля». 2. Органи управління торгівлею. 3. Державний класифікатор видів економічної діяльності. Секція G. 4. Територіальна структура торгівлі, її особливості. 5. Тенденції розвитку торгівлі. 6. Державна реєстрація суб'єктів торговельної діяльності. 7. Порядок провадження торговельної діяльності і правила розміщення торгових об'єктів.
<p>Тема: Формування асортименту торгового підприємства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи формування товарного асортименту. 2. Чинники впливу на формування товарного асортименту торгових підприємств. 3. Етапи формування асортименту товарів. 4. Напрямки перегляду асортименту.
<p>Тема: Товарооборот торгового підприємства, його характеристика</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вплив на роздрібний товарооборот рівня розвитку споживчого ринку. 2. Тенденції розвитку роздрібно-товарообороту в ринкових умовах. 3. Чинники впливу на обсяги, структуру і перспективи зміни роздрібно-товарообороту. 4. Особливості оптового товарообороту. 5. Аналіз оптового товарообороту.
<p>Тема 5: Товарні запаси торгового підприємства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чинники впливу на показники оцінки товарних запасів. 2. Аналіз товарних запасів торгового підприємства. 3. Оптимізація управління товарними запасами. 4. Системи контролю рівня товарних запасів.
<p>Тема: Оптова торгівля та її організація</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Завдання оптової торгівлі. 2. Чинники впливу на розвиток оптової торгівлі. 3. Особливості функціонування оптових торговельних підприємств. 4. Основні і допоміжні функції оптових торговельних підприємств.
<p>Тема: Організація оптових закупівель товарів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Джерела закупівель товарів. 2. Організація закупівель на товарних біржах. 3. Оцінка витрат на закупівлі. 4. Документальне оформлення закупівель.

Тема: Організація складського господарства

1. Функції складів.
2. Організація отримання вантажів за кількістю і якістю.
3. Організація зберігання товарів на складі.
4. Організація відбору і відпуску товарів зі складу.

Тема: Організація роздрібно́ї торгівлі

1. Розміщення роздрібно́ї торговельної мережі.
2. Принципи розміщення роздрібно́ї торговельної мережі в сільській і міській місцевості.
3. Особливості торгівлі продовольчими товарами на ринку.
4. Особливості торгівлі непродовольчими товарами на ринку.
5. Система послуг у торгівлі на ринках.
6. Мережевий маркетинг.
7. Посилкова торгівля.

Тема: Організація торгово-технологічного процесу в магазині

1. Чинники впливу на торгово-технологічні процеси в магазині, принципи їх організації.
2. Організаційна структура роздрібних торговельних підприємств.
3. Роль мерчандайзингу в організації торгово-технологічних процесів в магазині.
4. Організація формування товарних запасів у магазині.

Тема: Організація продажу товарів і обслуговування покупців у магазинах

1. Складові елементи культури торгівлі і культури обслуговування покупців.
2. Показники оцінки рівня культура торгівлі.
3. Психологічні аспекти торговельного обслуговування.
4. Характеристика продажу товарів зі знижками як методу активізації продажу.
5. Продаж товарів з дегустацією: призначення та ефективність.
6. Атмосфера та імідж магазину.

Тема: Організація товаропостачання роздрібно́ї торговельної мережі

1. Вимоги і принципи організації товаропостачання роздрібно́ї торговельної мережі.
2. Визначення потреби в товарах.
3. Визначення точки замовлення.
4. Оформлення замовлення та організація завезення товарів роздрібно́ї торговельної мережі.

Тема: Кадрове забезпечення функціонування торгових підприємств

1. Чинники зростання продуктивності праці працівників торгового підприємства.
2. Резерви та умови забезпечення росту продуктивності праці в торгових підприємствах.
3. Мотивація як процес стимулювання працівників.
4. Особливості мотивації працівників торгівлі в сучасних умовах.
5. Моделі і методи мотивації персоналу торгових підприємств.
6. Матеріальна відповідальність у торгівлі.

Тема: Необоротні активи торгового підприємства

1. Галузеві особливості формування та чинники впливу на структуру основних засобів у торгівлі.
2. Розрахунок розміру потреби в залученні основних засобів підприємства торгівлі.
3. Форми задоволення потреби у прирості основних засобів підприємства торгівлі.
4. Напрямки інтенсифікації відтворення основних засобів торгових підприємств.
5. Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів торгових підприємств.
6. Основні підходи до оцінки нематеріальних активів.

Тема: Оборотні активи торгового підприємства

1. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних активів торгового підприємства.
2. Особливості визначення величини оборотних активів торгових підприємств.
3. Джерела фінансування активів торгового підприємства.

Тема: Витрати торгового підприємства

1. Особливості управління поточними витратами торгового підприємства.
2. Чинники впливу на витрати торговельного підприємства.
3. Напрямки оптимізації поточних витрат торгового підприємства.

Тема: Дохід і прибуток торгового підприємства

1. Чинники впливу на доходність торгового підприємства.
2. Цінова політика торгового підприємства, її особливості.
3. Резерви збільшення доходів торгового підприємства.
4. Необхідність і сутність управління доходами торгового підприємства.
5. Стратегія управління доходами торгового підприємства.
6. Аналіз доходів торгового підприємства.
7. Планування прибутку торгового підприємства.

Тема: Ефективність діяльності та забезпечення конкурентоспроможності торгового підприємства

1. Економічна і соціальна ефективність діяльності торгового підприємства.
2. Діагностика ефективності функціонування як складова механізму управління торговим підприємством.
3. Резерви і шляхи підвищення ефективності діяльності торгового підприємства.
4. Чинники впливу на конкурентоспроможність торгового підприємства, їх класифікація.
5. Рівні конкурентоспроможності торгового підприємства

Тема: Державне регулювання торговельної діяльності

1. Роль держави в регулюванні торговельної діяльності в Україні.
2. Органи захисту прав споживачів в Україні.
3. Держпродспоживслужба України: структура, роль і значення у забезпеченні якості торговельного обслуговування споживачів.
4. Контроль за додержанням правил користування засобами вимірювальної техніки.
5. Умови повернення товарів покупцями та компенсація втрат споживачів в системі роздрібної торгівлі та ресторанного бізнесу.

8. Тренінг з дисципліни

Організація проведення тренінгу

1. *Вступна частина* проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.
2. *Організаційна частина* полягає в ознайомленні з правилами проведення тренінгового заняття та умов підбиття підсумків.
3. *Практична частина* реалізується групою чи підгрупами студентів чисельністю 4-5 осіб шляхом виконання завдань чи вирішення проблемних питань тренінгового заняття.
4. *Підведення підсумків* відбувається шляхом обговорення результатів виконання тренінгового завдання групою чи підгрупами студентів, обміну думками з питань, винесених на тренінгове заняття.

Тематика тренінгу

Тема тренінгу: Показники ефективності використання торгової площі магазину. *Тема тренінгу:* Захист прав споживачів.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Економіка та організація торгівлі» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: - стандартизовані тести;

- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- розрахункові роботи;
- реферати;
- оцінювання результатів КППЗ;
- письмова робота;
- екзамен.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Економіка та організація торівлі» визначається як *середньозважена величина*, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від підсумкової оцінки
Заліковий модуль 1 (теми 1-12): 1. Усне опитування під час практичних занять (12 тем по 5 балів) = 60 балів 2. Письмова робота = 40 балів	20
Заліковий модуль 2 (теми 13-19): 1. Усне опитування під час практичних занять (7 тем по 5 балів) = 35 балів 2. Письмова робота = 65 балів	20
Заліковий модуль 3 : 1. Виконання завдань під час тренінгу = 20 балів 2. Написання та захист КППЗ = 80 балів	20
Заліковий модуль 4 – тести, завдання	40

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор <i>Epson EB-505</i>	1-19
	Прикладне програмне забезпечення загального призначення <i>Microsoft Office</i>	1-19

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

ОСНОВНІ

1. Ассортимент: стратегия и тактика. URL: http://www.usconsult.ru/b_020.html.
2. Балабан П.Ю. Комерційна діяльність: підручник. Харків: Світ книг, 2015. 452 с.
3. Бердар М. Фінанси підприємств: навч. посіб. К: ЦНЛ, 2019. 352 с.
4. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: навч. посіб. К., Кондор-видавництво. 2017. 368 с.
5. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор-Видавництво, 2016. 378 с.
6. Бойчик І.М., Спяк Г.І., Волошин О.П. Теоретико-організаційні аспекти оптимізації діяльності торговельних підприємств на засадах логістики. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2020. № 3. С. 156-170. URL: <http://dspace.wnu.edu.ua/bitstream/316497/41000/1/%D0%91%D0%BE%D0%B9%D1%87%D0%B8%D0%BA.pdf>
7. Бойчик І., Собко О., Спяк Г. Економіка та управління торговим підприємством. Тернопіль, 2021. 280 с.
8. Бойчик І.М., Собко О.М., Спяк Г.І. Основні тренди розвитку роздрібної торгівлі України в період нестабільності. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: Економічні науки*. 2021. № 7. С. 38-46 URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16281604879768.pdf>
9. Бойчик І.М., Собко О.М., Спяк Г.І. Рівень та якість торговельного обслуговування: сутність та співвідношення понять. *Інноваційна економіка*. 2021. № 3-4. С.118-123
10. Бондарчук Л.В., Попеляр А.В. Сучасні технології управління. URL: <http://intkonf.org/bondarchuk-lv-popelyar-av-suchasni-tehnologiyi-upravlinnya>.
11. Головні особливості оптових закупівель. 16.06.2018. URL: <https://fractus.com.ua/uk/blog/korysni-statti/prodazhi/golovni-osoblivosti-optovih-zakupivel/>
12. Господарське право. Загальна частина: підручник. К.: Ліра-К, 2021. 448 с.
13. Економіка торгівлі: навч. посіб. Власова Н.О., Гросул В.А., Краснокутская Н.С., Круглова О.А., Чорна М.В., Филипенко О.М. Харків: Світ книг, 2016. 473 с.
14. Економіка торговельного підприємства: підручник. А.А. Мазаракі, Н.М.Ушакова, Л.О.Лігоненко; за ред. проф. Н. М. Ушакової. К.: Хрещатик, 1999. 800 с.
15. Карчевський К.А. Ліцензування господарської діяльності: правова природа, джерела правового регулювання та ознаки. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vkhnuvs/2009_44/VV-44/VV-44_27.pdf.
16. Кенеді Д. Безжальний менеджмент. Управління людьми і прибутком. Перекл. з англ. Т.Мухамедшина. К.: Фабула. 2019. 304 с.
17. Крикун В.Б. Ліцензування як елемент системи антикризового адміністративно-правового регулювання економіки України. *Форум права*. 2010. №4. С. 531–537. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2010-4/10kvbriu.pdf>
18. Мальська М., Білоус С. Менеджмент організацій: навч. посіб. К.: SBA-print. 2019. 190 с.
19. Мельничук Н., Непочатенко О. Фінанси підприємств. К.: ЦНЛ, 2019. 504 с.
20. Моргулець О.Б. Менеджмент у сфері послуг. К.: ЦНЛ. 2019. 384 с.
21. Назарчук Т., Косіюк О. Менеджмент організацій. К.: ЦНЛ. 2018. 560 с.
22. Організація торгівлі: підручник. Апопій В.В., Міщук І.П., Ребицький В.М., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. К.: ЦНЛ. 2019. 632 с.
23. Олініченко К.С. Товарні запаси в роздрібних торговельних підприємствах. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis.../cgiirbis_64.exe?...2...PDF/...pdf
24. Пекар В. Різноманітний менеджмент. 2-ге вид., доп. К.: Фоліо. 2019. 192 с.
25. Пошенова К.С., В.О.Матросова. Управління розвитком нематеріальних активів підприємства. URL: www.kpi.kharkov.ua/archive/.../8Poshen.pdf

26. Сахно Є.Ю., Дорош М.С., Ребенко А.В. Менеджмент сервісу: теорія та практика. К.: ЦНЛ. 2019. 328 с.
27. Стратегія і тактика управління асортиментом. URL: <http://www.astrabc.net/content/strategiya-i-taktika-upravleniya-assortimentom>.
28. Толопка Н.Б. Особливості формування оборотних коштів торговельного підприємства в умовах їх дефіциту. URL: <http://intkonf.org/tolopka-nb-osoblivosti-formuvannya-oborotnih-koshtiv-torgovelnogo-pidприємства-v-umovah-yih-defitsitu/>
29. Хачатрян В.В., Кріт І.О. Трудові ресурси торговельного підприємства в умовах економічної кризи. URL: <http://intkonf.org/hachatryan-vv-krit-io-trudovi-resursi-torgovelnogo-pidприємства-v-umovah->
30. Швидка Т.І. Господарське право (в схемах і таблицях). К.: Право, 2020. 128 с.

ДОДАТКОВІ

31. Балабан М.П., Балабан П.Ю. Оптова торгівля України: етапи та тенденції розвитку в економіці ринкового типу. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2016. № 4(76). С.28-34.
32. Білоцерківський О.Б. Сучасний стан і тенденції розвитку торговельної галузі України. *Держава та регіони. Сер. : Економіка та підприємництво*. 2020. № 3 (114), ч.2. С.123-128.
33. Блонська В.І., Толопка Н.І. Вдосконалення системи управління оборотними коштами торговельного підприємства. *Наука й економіка /Науково-теоретичний журнал ХЕУ*. Вип. 3(19). Хмельницький: ХЕУ, 2010. С.122-130.
34. Вороніна В.Л. Удосконалення управління прибутком торговельних підприємств. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. Серія «Економічні науки». 2012. № 3 (54). С. 151–157.
35. Господарський кодекс України (2003). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
36. Гребешкова О.М., Мельник О.В. Базові положення стратегічного управління нематеріальними активами підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2008. № 6. Т.2 (122). С.132-135.
37. Груб'як С.В. Аналіз фінансово-економічного стану підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Вип.3. 2015. С.268-271.
38. Данило С.І. Ефективність інновацій в роздрібній торгівлі. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2019. Вип. 3(137). С. 50-53. URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20193\(137\)/sep20193\(137\)_050_DanyloSI.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20193(137)/sep20193(137)_050_DanyloSI.pdf)
39. Дуляба Н.І. Класифікація поточних витрат торговельного підприємства. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2013. Вип.1. С.10-
40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2013_1_3.
41. Жалінська І.В., В.О.Любарець Сучасні підходи до мотивування персоналу торговельного підприємства. *Вісник ДонНУЕТ*. 2012. № 3(55). С.213-217.
42. Закон України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального» (1995). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/481/95-%D0%B2%D1%80#Text>
43. Закон України «Про електронну комерцію» від 03.09.2015 № 675-VIII {Із змінами, внесеними згідно із Законом № 1977-VIII від 23.03.2017, ВВР, 2017, №20, ст.240. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/675-19>
44. Закон України «Про захист прав споживачів». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>
45. Закон України «Про лікарські

- засоби» (1996). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/123/96-%D0%B2%D1%80#Text>
46. Закон України «Про ліцензування видів підприємницької діяльності» (2015). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/222-19>
47. Закон України «Про оплату праці» (1995, останні поправки 15.07.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>
48. Закон України «Про ринок електричної енергії» (2017). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2019-19#Text>
49. Закон України «Про ринок природного газу» (2015). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/329-19#Text>
50. Закон України «Про ціни і ціноутворення». 2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17#Text>
51. Качмарик Я.Д., Гольонко М.П. Шляхи оптимізації витрат торговельного підприємства. *Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України*: зб. наук.-техн. пр. Львів, 2011. Вип. 21.1. С. 211-215.
52. Кравченко М.С. Аналіз сучасного стану розвитку торговельної галузі України. *Приазовський державний технічний університет*. 2016. № 31. С.139-145. URL: <http://eir.pstu.edu/bitstream/handle/123456789/12517/17.pdf?sequence=1>
53. Кушнір О.К., Чаплінський В.Р. Планування гуртових закупівель товарів у закордонних фірм. *Молодий вчений*. 2017. №11(51). С.1214-1217. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/11/292.pdf>
54. Маринич І.А., Козуб Т.Т. Підходи до формування ефективної системи управління оборотними коштами торговельного підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. № 20.15. С.224-227.
55. Міценко Н.Г., Миколів Н.Б. Проблеми управління товарними запасами торговельних підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України*: зб. наук.-техн. праць. Львів: РВВ НЛТУ України. 2011. Вип. 21.3. С. 313-317.
56. Міщук І.П., Рижкова О.В. Формування ефективної політики управління товарними запасами торговельного підприємства. *Вісник НЛТУ України*. 2012. Вип.22. С.297-301.
57. Мокляк М.В., Сафонов М.С., Максименко Є.М. Аналіз методів формування асортиментної політики торгового підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип.27. С.204-209. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/27_2019_ukr/33.pdf
58. Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України №145 від 22.05.2002 (ост. редакція 02.03.2010) «Про затвердження Методичних рекомендацій з формування складу витрат та порядку їх планування в торговельній діяльності. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0145569-02#Text>
59. Національний класифікатор України. Класифікатор професій ДК 003-2010 (останні зміни 18.08.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10>
60. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>
61. Національний стандарт України. Роздрібна та оптова торгівля. Терміни та визначення понять. ДСТУ 4303:2004. URL: <https://www.profiwins.com.ua/uk/directories1/dstu4303.html>
62. Окландер М. Ринкові методи ціноутворення в роздрібній торгівлі: орієнтація на покупців і конкурентів. *Економіст*. 2013. №6. С.55-58. URL: http://dspace.opu.ua/jspui/bitstream/123456789/6819/1/econ_2013_6_21.pdf
63. Окландер М.А. Ціноутворення як чинник підвищення конкурентоспроможності підприємств роздрібної торгівлі. *Економіка: реалії часу*. 2013. № 1(6). С. 65–70.
64. Орехова А.І., Костюченко А.І. Економічна сутність категорії прибуток. *Інноваційна економіка*. 2013. №7 (45). С.313-316.
65. Павлова М.Б. Управління асортиментом товарів в роздрібних мережах крупноформатних підприємств торгівлі. Дисерт. на здобуття нак. ступеня канд. економ. наук. Львів: ЛТЕУ,

2018. URL: http://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/pidrozdzily/Aspirantura/Rady/Spec_vche_na_rada/Dysertacii/2018_07/Pavlova_Disert.pdf
66. Парій О.М. Організаційна культура як важлива складова системи управління підприємствами. *Інноваційна економіка*. 2018. №3-4 (74). С. 66-74.
67. Пиріг С.О., Іщук Л.І., Ніколаєва А.М. Аналіз сучасного стану розвитку роздрібної торгівлі України. *Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»*. 2019. Вип. 16(61). С.95-104. URL:<http://oblik-i-finansy.lutsk-ntu.com.ua/index.php/ekonomichni-nauky-oblik-i-finan/article/view/47/43>
68. Побережець О.В. Формування механізму управління результатами діяльності торговельного підприємства. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2017. Том 16. Вип. 2 . С.70-88. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rectpu_2017_16_2_7.
69. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
70. Постанова Кабінету Міністрів України № 371 від 20.08.2014 р «Про затвердження Положення про Державну регуляторну службу України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/371-2014-%D0%BF#Text>
71. Постанова Кабінету Міністрів України № 929 від 30.11.2016 р. «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів)». URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249579316>
72. Ровенська В.В., Буркацький Ю.Ю. Аналіз сучасного стану розвитку торговельної галузі України. *Економічний вісник Донбасу*. 2019. № 2(56). С.145-150.
73. Собко О.М., Бойчик І.М., Крисоватий І.А. Розвиток інтелектуального капіталу та управління інноваційними проектами в торгівлі. *Економічний аналіз*. 2020. Том 30. №2. С.15-19.
74. Солнцева Н.В., О.С.Надворний Особливості системи управління персоналом на торговельних підприємствах. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2012. № 40. С.245-248.
75. Сьомкіна Т.В., Гужавіна І.В., Згурська О.М. Методологічні засади управління прибутком торговельного підприємства. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2020. №1(31). С. 107-113. URL: <file:///C:/Users/irabo/AppData/Local/Temp/2392>
76. Удянська Г. М., Чернобровкіна С.В. Власні торгові марки в роздрібній торгівлі . *Вісник Національного технічного університету «ХПИ»*. Серія «Технічний прогрес та ефективність виробництва». 2014. № 64. С.172-176. URL: <http://nbuv.gov.ua>
77. Хомів О.В. Аналіз показників фінансової стійкості роздрібних торговельних підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип.21.13. С.332-336.
78. Юнацький М.О. Аналіз фінансового стану підприємства роздрібної торгівлі. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 18. С.226-233.
79. Ясишена В.В. Принципи облікової політики нематеріальних активів. *Інноваційна економіка*. 2019. №3-4 (79). С. 156-162. URL: <file:///C:/Users/irabo/AppData/Local/Temp/57-113-1-SM.pdf>